

ZADRUGA.

Glasilo «ZadruŹne Zveze v Celju».

Uredništvo in upravništvo je v Schillerjevi cesti št. 3, I. nadstropje v Celju. — Dopise blagovolite frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Naročnina se naj pošilja «ZadruŹni Zvezi v Celju». — Ponatisi iz «Zadruga» so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir

Izhaja enkrat v mesecu. Zadruga, ki so član ZadruŹne Zveze v Celju, dobivajo list v dveh izvodih brezplačno. Zadrugniki v Zvezi udeleženi zadrug, društva in korporacije dobijo list za letno naročnino 2 kroni. Za vse druge naročnike stane list na leto 3 kroni.

Cena inseratom je naslednja: za 1 kratno priobčenje ena cela stran 24 K, pol strani 16 K, četrt strani 10 K, osminka strani 6 K. — Za večkratno inseriranje primeren popust po dogovoru. Za 12 kratno inseriranje popust 50 odstotkov.

Vabilo na naročbo in k sotrudištvu.

Sklicujemo se na svoje tozadevno vabilo in objavo našega zadruŹnega programa v prvi letošnji številki ter s tem ponovno vljudno vabimo slovensko javnost, ki se zanima za razvoj zadruŹništva in narodnega gospodarstva k naročbi na naše glasilo.

«Zadruga» ne bi smela manjkati v nobenem bralnem ali izobraŹevalnem društvu, ali čitalnici itd. «Zadruga» naj naročajo poleg posameznikov in zadrug tudi občinski uradi, okrajni zastopi in druge korporacije.

Istotako zopet vabimo vljudno k sodelovanju in k sotrudištvu vse naše strokovnjake iz zadruŹne, kmetijske, trgovske in obrtne stroke, da bode list čim bolj raznovrsten in zanimiv. V zavesti, da smo si postavili težavno nalogo, katero bode mogoče dobro izvrševati le tedaj, ako se nas bode z naročevanjem in sodelovanjem vsestransko podpiralo, bomo hvaleŹni za vsako pomoč ter se bomo tudi radi ozirali na vsakojake nam dane dobromišljene nasvete.

Ker ne iščemo pri listu nikakega dobička, nas bode stala «Zadruga» tudi dokaj gmotnih Źrtev. Da se pa stroški vsaj deloma laŹje pokrijejo, bode prinašala «Zadruga» tudi razne objave zadrug in drugih narodnogospodarskih naprav in tudi oglase tvrdk, ki so v zvezi z zadruŹništvom in nanašajoče se na narodno gospodarstvo.

Zadruga, društva in naše tvrdke toraj vljudno vabimo, da se v svrhu prijavljanja oglasov pridno posluŹujejo «Zadruga». Zlasti naj vsaka zadruga priobči v našem listu svoj računski zaključek oziroma bilanco.

Zadruga prosimo še posebej, da nam pošiljajo točno poročila o svojem delovanju in o zborovanjih ter vseh vaŹnih sklepih; ravnotako pa naj stavijo na nas tudi vsakovrstna vprašanja, na katera bomo v listu vedno radi in stvarno odgovarjali.

«Zadruga» se bode kot glasilo ZadruŹne Zveze v Celju vestno trudila pri pomoči našemu prebivalstvu s pospeševanjem kmetijskega zadruŹništva do boljšega gospodarskega blagostanja ter je pri ti njeni nesebični nameri ne bodo ovirali nikakšni oziri.

Svojo pomoč in sodelovanje so nam že obljubili odlični strokovnjaki in upamo, da bomo s skupnim in stvarnim delovanjem v kolikor mogoče največji meri lahko izpolnjevali prevzeto nalogo.

«Zadruga» bode izhajala začasno kot mesečnik, vselej po moŹnosti prvega vsakega meseca in bomo list, kakor hitro bode potreba in mogoče potem primerno povečali ter ga začeli izdajati bolj pogosto.

Vse zadruge, ki so član Zadružne Zveze v Celju bodo dobivale list brezplačno v dveh izvodih. Dva izvoda bomo pošiljali zaradi tega, da ostane eden zadrugi v njenem uradu, ki ga naj shranjuje, enega pa lahko vzamejo načelnik in drugi funkcionarji v svrhu prebiranja na dom.

Ravnotako dobijo vsi sotrudniki »Zadrugo« brezplačno.

Zadružniki posameznih v naši Zvezi učlanjenih zadrug, društva in korporacije dobijo list za letno naročnino po 2 kroni, za vse druge naročnike stane list na leto 3 krone.

Za pošiljatev naročnine so na razpolago položnice poštne hranilnice.

Naročnina se naj pošilja Zadružni Zvezi v Celju.

Zadruge, društva ali posameznike, ki nam lista ne vrnejo, bomo smatrali za naročnike!

Poznejše številke »Zadruge« bomo pošiljali le naročnikom.

Hkrati prosimo, naj se nam ne zameri, ako pri obilem številu naslovov prezremo poslati list na ogled komurkoli.

Uredništva oziroma upravništva strokovnih in drugih časopisov prosimo, da nam pošiljajo svoj list v zameno.

Dopisi, naročnina, oglasi itd. naj se pošiljajo na naslov: Zadružna Zveza v Celju; sprejema pa dopise tudi urednik gosp. Franjo Jošt, Celje, Schillerjeva cesta št. 3.

Naznanilo.

Zadruge, ki so član Zadružne Zveze v Celju, so deležne razun vseh v pravih te Zveze navedenih ugodnosti še posebno naslednjih ugodnosti, katere na od več strani izražene želje tukaj izrecno navajamo in sicer:

1. Zveza izvršuje v zmislu svojih pravil postavno revizijo po zakonu od 10. junija 1903 drž. zak. št. 133, ker ima v to koncesijo od visokega c. kr. ministristva za notranje zadeve.

2. Zveza daje pomoč in pouk v vseh zadevah zadružnega, administrativnega in tehničnega poslovanja in to zlasti takrat, ko se zadruga ustanavlja, ko se poslovanje zaprične in potem pa še posebno pri vsakoletnem sklepanju letnih računov in bilance, kadar je namreč pomoč Zveze najbolj potrebna.

3. Zveza pomaga s svetom in dejansko po svojih strokovnjakih in pravnem konzulentu pri občeivanju z raznimi uradi, sestavlja po potrebi prošnje, vloge, rekorze, davčne napovedi itd.

4. Vse naše članice dobivajo naše strokovno glasilo »Zadruga« brezplačno v dveh izvodih.

5. Zveza zavaruje blagajne svojim zadrugam proti tatvini in vlomu na lastne stroške.

6. Stroškov ne računa Zveza za vse to nikakšnih. Plača se ji le običajni letni donesek, katerega pa dogovorno in na posebno prošnjo vsaki zadrugi odpusti toliko časa, da se njeno gmotno stanje okrepi.

7. Zveza otvori svojim zadrugam tekoči račun v okvirju svojega pravih red, ali pa po posebnem tozadevnem dogovoru oziroma pogodbi ter sprejema v okvirju istega blagajniške preostanke zadrug v obrestovanje in daje nasprotno zadrugam v potrebi cenega kredita.

Razun tega pa uživajo vse naše članice, kakor zgoraj navedeno, še vse različne v pravih in v opravih red navedene ugodnosti ter so deležne še marsikatero druge važne in upoštevaja vredne dobrote.

Načelstvo Zadružne Zveze v Celju.

Novo, politično «Zvezo»

za posojilnice in druge zadrage nameravajo ustanoviti nekateri gospodje v Ljubljani, ki se prištevajo narodno-napredni oz. takozvani «liberalni» stranki na Kranjskem. Ker je pa načelo naše Zveze že od nekdaj, da se v zadružništvo ne sme vmešavati politika, ne moremo mi in nobeden pravi prijatelj zadružništva principijelno odobravati dotične namere. Ustanovitev nove Zveze z vzroka, da bi si pridobile takozvane «liberalne» posojilnice kranjske denarno centralo, pa tudi ni nikakor utemeljena, ker v Ljubljani obstoji itak Kreditna banka, katera je vedno pripravljena pre-skrbovati denarno posredovanje ne le samo med kranjskimi, ampak tudi med izvenkranjskimi zadrugami. Vrhutega pa obstoji v Ljubljani lepo število dobro utrjenih velikih denarnih zavodov, ki to nalogo, v kolikor bi bilo potreba posebej glede takozvanega «liberalnega» posojilništva, prav lahko izvršujejo. Gotovo pa je tudi, da bode nova Zveza, ako pride do njene ustanovitve, prav po nepotrebnem še bolj zbegala že itak več ali manj plašno oz. nezaupljivo zadružništvo in tudi otežkočila delo starim Zvezam, ki so nesebično in plodonosno delovale v zadružništvu že desetletja in več. Toliko v splošno znanje! Več ne zapišemo o tej zadevi, ker se moramo in hočemo držati našega načela in obljube, da se je v strokovnih listih dosledno izogibati vsaki politični polemiki.

Na mnogostranske želje, ki so nam v tej zadevi prihajale iz vseh dežel in v ravnanje našemu zadružništvu pa smo razposlali minole dni zadrugam naslednjo okrožnico:

Slavno načelstvo!

Dobili smo od več strani obvestilo, da se je v zadnjem času razposlala na zadrage, ki so članice naše Zveze, okrožnica, katera pozivlja k pristopu v **ново** snujočo se, takozvano liberalno «Zadružno Zvezo» v Ljubljani.

Pripravljalni odbor nove Zveze ima pred očmi združitev vabljenih zadrug s stališča narodno-napredne stranke in ustanovitev denarne centrale na tej politično-strankarski podlagi.

Temu pozivu nasproti moramo čislanim zadrugam, ki so iz proste volje in na podlagi narodne celokupne organizacije stopile v naš krog, pojasniti svoje stališče.

Nameravano snovanje se nam v sedanjih slovenskih razmerah že celo ne vidi umestno in koristno.

Po našem mnenju bi morale biti vse slovenske zadrage brez ozira na politične stranke po možnosti zedinjene v **eno** zvezo, kar pa je v

očigled danim političnim razmeram, s katerimi se mora računati, za enkrat še nemogoče.

Na nevtralnih narodnih tleh v Celju se je poskusilo ohraniti, kar se je ohraniti dalo, in posrečilo se je zasnovati iz prejšnje močne «Zveze slov. posojilnic» novo oziroma preustrojeno še krepkejšo «Zadružno Zvezo v Celju», **ki združuje do malega vse izven političnih strank stoječe slovenske zadrage** iz Koroške, Kranjske, Primorske in Štajarske. Vse te zadrage stoje na stališču zgolj **narodne** slovenske organizacije brez ozira na več ali manj strankarsko barvano politično stališče posameznih zadružnih zastopnikov ali članov.

Vspehi teh cvetočih zadrug iz vseh slovenskih pokrajin in s tem tudi vspehi naše vseslovenske celokupne organizacije so razvidni iz natančnih poročil naših «Letopisov»; vzdržé ob danih razmerah vsako še tako strogo kritiko!

Vprašajmo se pa nasprotno; kam dovede slovensko zadružništvo v sedanjem in bližnjem času nameravana nova strankarska organizacija?

Odgovor je lahek. Pripelje nas do novega cepljenja, do nove razdružitve in s tem do nove oslavitve organizovanega zadružnega dela!

Nameravane organizacije na politični podlagi narodno-napredne stranke, ako se posreči, bi se oprijelo znabiti nekaj naših članic, največ pa bi jih ostalo zvestih nam. Razbile bi se vsaj deloma prav po nepotrebnem težko zbrane skupne moči.

Ob teh razmerah in ob tem pogledu v pretečo nam nevarnost moramo dosedajnim vedno zvestim našim članicam odločno nasvetovati, **da naj ostanejo vse i nadalje zveste naši «Zadružni Zvezi» na nevtralnih celjskih tleh, držeč se gesla, ki velja pred vsem zadružništvu in narodnemu gospodarstvu malega in razcepljenega slovenskega naroda: «V edinosti je moč»!**

Z zadružnim pozdravom!

Za Zadružno Zvezo v Celju:

Mihael Vošnjak,
predsednik.

Dr. Dragotin Treo,
člana načelstva.

Franjo Jošt,

Nova smer!

(Iz peresa odličnega rodoljuba in zadružnega strokovnjaka na Goriškem.)

Nov list — nova smer. Slavno uredništvo sicer v svojem uvodniku v prvi številki dokazuje, da se gre za nadaljevanje stare «Zadrage» izza l. 1884 ter je dosledno postavilo na čelo lista XV. letnik. Vendar se ne motimo trdeč, da ne

misli prenesti i starih pomanjkljavev predidocih štirinajstih letnikov. Ko je jela izhajati stara «Zadruga», bilo je združništvo med Slovenci še v povojih, z malimi izjemami inicijatorji sami šibki diletantje. Prvo počasno razvijanje potrjuje nas v tem mnenju. Tako so ustanovili n. pr. «Goriško ljudsko posojilnico» vrli rodoljubje v Gorici; profesorji, zdravniki, odvetniki, duhovniki. Sami docela neuki denarnih opravil, slovensko ljudstvo nedoverljivo. Treba je bilo osebnega prijateljstva ali vsaj znanstva z ustanovitelji in odborniki, da je kdo zaupal denarja. Hranilnih vlog v prvih treh letih je bilo celih: 11573'26 kron. Še leta 1894 so znašale hranilne vloge 219.104'18 kron, letni promet 313.837'42 kron.

Uradnika ni bilo. Posle so vršili požrtvovalno, a še bolj diletantski «rodoljubi».

I tako je bilo drugod. Prednjačilo nam je Celje, kjer se je razvila prva velika posojilnica, ki je pravilno poslovala. Politična agitacija, ki je pozneje nastala in ž njo združena gospodarska organizacija je imela za posledico tudi živahno gibanje v združništvu in zanimanje ljudskih mas. Posojilnice in zadruga so rasle kakor gobe po mlačnem južnem dežju, politične stranke so se košale z ustanavljanjem najrazličnejših gospodarskih društev. Sijajni rezultat tega gibanja kažejo «Letopisi». Kje smo pač mi «ubožci» Slovenci vzeli kar tako v desetletju par sto milijonov kron??

Omeniti mi je pa predvsem še prikazni na našem združnem polju, ki zasluži, da si jo nekoliko ogledamo.

V Gorici, stolnem mestu male naše kronovine, ki šteje dve tretjini slovenskega in eno tretjino furlansko-italijanskega prebivalstva, v mestu, kjer se steka vsa trgovina, osredotočuje vsa obrt slovenske vipavske, soške doline in Brd, ki je obkroženo okoli in okoli le s slovenskim življenjem, so bili gospodarji ekonomičnega položaja izključno Italijani. Slovenski okoličan in razumnik v mestu je bil vezan na italijanske prodajalnice italijanske obrtnike. Malo število slovenskega rodu se je komaj upalo priznavati ga. Konec leta 1897. se je ustanovila «Trgovsko-obrtna zadruga» in danes za deset let ponosno stopajo tvrdke slovenskega imena na pročelja hiš, italijanski trgovec pohlevno pošilja slovenske fakture in slovenske agente po deželi. Izmed vseh slovenskih posojilnic širom naše slovenske domovine izbrala si je le ta ena kot svoj glavni cilj — pospeševanje trgovine in obrti, najprej male, ne izgubivši izpred oči svoj glavni cilj, ustanavljanje velikih podjetij. Tako je pristopila že spomladi l. 1900., torej po dobrem dveletnem obstanku, na ustanovitev «Mizarske zadruge» v Solkanu, ki je danes najbrž

največje združno, čisto slovensko podjetje. Pričela je ta produktivna in prodajalna zadruga svoje delovanje 1. aprila 1901. s tem, da je otvorila prodajalnico mizarskega blaga v Trstu ter tvornico na vodno silo v Solkanu. Od 1. aprila do 31. decembra 1901 je izdelala blaga do 4378 kosov v vrednosti 100.583'07 kron ter imela prometa 435.108'52 kron. Imela je pet uradnikov, 13.407 K režije in 3000 kron čistega dobička; bilo je združenih v njej 43 mojstrov z 72 deleži po 300 K in 3 deleži po 150 K, torej z 216.450 K deleži. 177 pomočnikov in 88 vajencev. Cilj zadruge je bil: 1. združiti vse obrtnike z lesom; 2. skrbeti za strokovno izobrazbo mizarskega naraščaja; 3. izvažanje mizarskega, strugarskega in tesarskega blaga, neodvisno kakor do tedaj od prekupcev v Trstu; 4. prodajati potom prodajalnic blago naravnost odjemalcem; 5. končno trgovina na veliko z lesnim blagom po vseh trgovskih središčih ob Adriji in v Orijentu.

Za dobo od 1. aprila 1901 do 31. decembra 1902 je imela prometa 2.639.919'91 K. S pomočjo ministrstva, ki je dalo na posodo strojev 17.000 K, je uvedla obratovanje na paro ter si izposlovala od istega 3.000 K podpore za potovanje v Orijent v svrhu agencije in študij. Izdala je svoj veliki album mobilij. Danes ima zadruga prodajalnice v Trstu, Reki, Splitu ter veliko dvonadstropno založišče v Solkanu na lastnem zemljišču. Osnovale se je to prvo naše res industrijalno podjetje tako, da so podpisali mizarski mojstri preko 200.000 K deležev, plačljivih v tedenskih obrokih, postavili v zalogo blaga za okoli 20.000 K in je «Trgovsko-obrtna zadruga» odprla mizarski zadruzi kredita na izdelane mobilije in zajamčene deleže. Mizarji niso plačali ob ustanovitvi ne vinarja, marveč je bilo celo podjetje naslonjeno na kredit. Le tako je bilo mogoče pridobiti skoraj vse mizarje v Solkanu in pričeti podjetje pod intelektualnim vodstvom «Trgovsko-obrtne zadruge».

Vzbujati produktivno moč, to bodi po nje vzgledu prva naloga naših zadrug za bodoče!

Večji, še bolj bodreči vzgled združniškega dela in pomena v tej smeri bodi nam mogočna Germanija. Skoro bi trdil, da so vstvarile sedanjo gospodarsko moč Nemčije skromne zadruga Schulze-Delitscha in Raiffeisena. One so bile vzgojevalni zavodi, ki so budili podjetnost in samozavest v nižjih slojih in so vstvarjale naraščaj za velika podjetja. Nemški narod ni bil nič manj nego trgovski in industrijalni. Podrobna vzgoja ljudstva po združništvu in seveda krepka iniciativa vodečih krogov, storila je iz pedantičnega, proforskega naroda — najsmelejše trgovce in industrijalce na svetu. Uspeh nemškega združ-

ništva tiči v treh činiteljih: vzgoja širokih slojev, zalaganje prihrankov v produktivna podjetja in najširša uporaba kredita. Skromni vzgled na Goriškem in velikanski na Nemškem vede naj naše združništvo na nova pota. Poznati moramo najprej teren, na katerem delamo. Poznati moramo kapital, ki je iz naših prihrankov na razpolaganje. Poznati moramo kapital tujih velikih zavodov, ki se da navesti na naša tla. Poznati moramo naše potrebe, naše delavske moči in prirodne sile in staviti si cilj, ki potrebe zopet viša. Kajti le iz višjih potreb nastane intenzivnejše delo. Da je slovenski narod poljedelski, za to pač ni treba dokazov po številkah. Cela Štajarska, Koroška in Kranjska po slovenskem prebivalstvu ni drugega kot kmet, mali in srednji posestnik. Danes politična teorija brez družega priznava in povdarja, da leži moč vsake države v blagostanju teh slojev. Pri malem in srednjem posestniku pa vstvarja blagostanje intenzivno gospodarstvo. Predpogoj, da se to razvije, je odprave križem-paše, torej pašnikov in posebno gozdnih pašnikov ter osloboditev hipotekarnih dolgov. Pastirsko gospodarstvo smo več ali manj že premagali, le v planinskih krajih so še ostanki istega, katere je in ne bode težko prevesti v redno intenzivno planinsko gospodarstvo. Na Kranjskem agrarna komisija, na Primorskem delitev občinskih pašnikov od občine do občine potem deželnih zakonov in z njimi združenih deželnih operativ, dobro napredujeta ter utegne biti vse delo v enem desetletju končano. Vsekako ta okoliščina kaže, da smo Slovenci komaj še premagali najprimitivnejše pastirsko-kmetško gospodarstvo. Hipotekarna zadolžitev je nastala po Kranjskem, Štajarskem in Koroškem večinoma vsled izplačevanja dednih deležev in dote, pri nas na Primorskem, posebno v vinorodni Vipavski in Brdi vsled odkupovanja zemlje od razkosanih velikih posestev italijanske signorije in tako prehoda od kolonskega gospodarstva v malo in srednje posestvo. Ta hipotekarni dolg se preklada od rodu do rodu. Ta del hipotekarnega dolga se mora prenesti v amortizacijo potom hipotekarnih zavodov in vodstva zadrug so poklicana, da kmeta — proslca sama navajajo, da se služi hipotekarnih (deželnih) zavodov. Ne-le, da je kmet siljen amortizovati v daljšem roku, plačava tudi manjše obresti, ampak — in to je glavno — se zaveda, da dolg gotovo in brez posebnih skrbi poplača t. j. stalnost in miren pogled naprej. Zadruga imajo pripomagati le subsidiarno tam, kjer ni moč dobiti hipotekarnega kredita, obenem pa same delati na to, da se hipotekarni zavodi še ustanove. Rešitev tega vprašanja in razdolževanje

bodi nam prvi cilj. Z rešitvijo tega se odkaže našim posojilnicam še-le načelno njih naloga — vzbujati in razvijati intenzivno gospodarstvo in produktivteto. (Nadaljevanje sledi.)

Več zanimanja za združništvo!

Bliža se zopet doba občnih zborov naših posojilnic in drugih zadrug. S strahom pričakuje načelstvo občni zbor, ker večletne izkušnje kažejo, da se komaj doseže sklepčnost občnih zborov in se mnogokrat mora sklicati drugi občni zbor, kar je spojeno z delom in povzroča nepotrebne skrbi in pota v prvi vrsti organom zadrug, v drugi vrsti pa tudi onim združnikom, ki leto za letom — navadno vedno le jedne in iste osebe — prihajajo k občnemu zboru.

Kaj je vzrok slabemu obisku občnih zborov? Zakaj se združniki tako malo zanimajo za občne zbore? Odkrito moramo pripoznati in odgovoriti na ta vprašanja: krivi so občni zbori sami ali bolje rečeno dnevni red občnih zborov. Dnevni red občnih zborov je silno dolgočasen in suhoparen; navadno se prečita zapisnik obč. zbora, nadalje bilanca (mnogokrat se niti ne pojasnijo posamezne točke bilance), sklene se poraba čistega dobička, vrše se potrebne volitve in — konec. Ni se potem čuditi, da ljudstvo ne zahaja k obč. zborom, ki se leto za letom vrše na isti način in mu ne nudijo ničesar, saj navadno ne dobi niti vpogleda v stanje zadruga. Ker je že skrajni čas, da se taka prireditve občnih zborov odpravi, moramo razmišljati o sredstvih, potem katerih bodo postali naši občni zbori zanimivi in bodo leto za letom privabili več udeležencev ter postali letni združni shodi za okoliš zadruga. Nekaj sredstev hočem sam navesti, upam pa, da ta članek ne bo ostal glas vpijočega v puščavi in se bodo oglasili drugi zadrugarji ter izrazili svoje nasvete. (Radi važnosti tega predmeta pričakujemo predloge izkušenih zadrugarjev in bomo z veseljem iste priobčili. Opomba uredništva.)

Že letno poročilo samo mora biti zanimivo sestavljeno, ne sme obsegati samo suhih števil, ampak podati mora jasno sliko delovanja zadruga v preteklem letu, njen vpliv na gospodarske razmere v združnem okolišu, njen napredek ali nazadovanje v preteklem letu, vzroke napredovanja ali nazadovanja, obsegati mora tudi nekak program nalog, katere hoče zadruga v bodoče izvršiti. Zelo umestno je, če se ob tej priliki opozarja na razne nedostatke v gospodarstvu, na rak-rane, ki uničujejo kmečki stan, in se prebi-

valstvo opozarja na sredstva v povzdigo gospodarskega položaja, zlasti na druge vrste zadrug, katerih ustanovitve bi se v združnem okolju priporočala. Ravno načelstvo zadruga in uradniki zadruga poznajo natanko gospodarski položaj v združnem okolju in lahko v tem oziru veliko store. Na koncu tega poročila se razvije razgovor stavijo se vprašanja na udeležence in gotovo se bo sčasoma ta ali oni oglasil k besedi, bo to ali ono vprašal, oziroma svetoval, to ali ono predlagal in načelstvo bode dobilo marsikak važen migljaj za svoje bodoče delo. Priporoča se, da se vzbudi večje zanimanje za zadrugo, pri posojilnicah n. pr. poročati o obrestni meri, ki je bila v navadi pred ustanovitvijo posojilnice, o naraščanju hranilnih vlog, osobito od poslov, delavcev in otrok, o vsotah, ki so se darovale v dobrodelne namene itd., pri kmetijskih (nakupovalnih in prodajalnih zadrugah) poročilo o cenah kmetijskih potrebščin in pridelkov v preteklem letu, primerjanje s prejšnjimi leti, poročilo o vplivu umetnih gnojil, močnih krmil itd.; pri mlekarinah bo ude zanimalo izvedeti, koliko litrov mleka se je v posameznih mesecih uporabilo za kg surovega masla, v katerih mesecih se je oddalo največ mleka, v katerih mesecih je mleko imelo največ % tolašče, udje se ob tej priliki lahko opozorijo na pogoške pri krmljenju, ravnanju z mlekom itd.

Privlačno silo za združnike bodo pa imela predavanja in delati moramo na to, da se ista postavijo na dnevni red vsakega občnega zbora. Potrebni predavatelji se bodo gotovo lahko dobili. V prvi vrsti pridejo za strokovna predavanja potovalni učitelji in združni strokovnjaki v pošte; ker pa imajo isti obširen delokrog, je potrebno, da se vsaj dva meseca pred določenim občnim zborom načelstvo obrne na omenjene činitelje glede predavanja. Razen tega imamo v vsakem okraju po enega ali več strokovnjakov za razne gospodarske panoge, priskočili pa bodo drage volje na pomoč tudi naši razumniki.

O čem se naj predava? Ni naš namen navesti vsa mogoča predavanja, hočemo le podati navodilo onim, kateri so v zadregi radi snovi. Predava se lahko v prvi vrsti o združnih vprašanjih, n. pr.

1. o sredstvih za povzdigo varčevanja,
2. o tekočem računu,
3. o pomenu in delovanju posojilnic.
4. o pomenu in delovanju kmet. zadrug, mlekar, vinarskih in sadjarskih,boljševalnih zadrug itd.,

5. o združništvu na Slovenskem itd.

Posebno dovetno je naše ljudstvo za gospodarska predavanja, izmed katerih hočem tudi nekatera navesti:

1. zakaj rabimo umetna gnojila; katera umetna gnojila se priporočajo?

2. zakaj rabimo močna krmila?

3. važen pomen kmetijskih strojev,

4. času primerna predavanja iz živinoreje, sadjarstva, vinarstva, hmeljarstva, mlekarstva, čelbarstva in perutninarstva,

5. pomen knjigovodstva za kmetovalca,

6. o zavarovanju proti nezgodi,

7. o pokončevanju rastlinskih in živalskih škodljivcev,

8. o obdelovanju travnikov,

9. o zlaganju kmečkih posestev,

10. o osuševanju, o namakanju posestev,

11. o postavah, katere so posebno za kmeta važne,

12. o davčnih predpisih in davčnih olajšavah,

13. o gnojenju,

14. o kletarstvu, pridelovanju sadnega mošta žganja.

Umetna so tudi razna splošna predavanja, na primer:

1. o važnosti strokovne izobrazbe kmečkih sinov,

2. o odgoji kmečkih deklet,

3. boj proti sovraštvu, pravdanju, zapravljivosti in nezmernemu uživanju alkohola,

4. o redu, snagi, točnosti itd.

Na vsakem občnem zboru vrši se naj le eno predavanje, skrbi se naj vsako leto za drugega predavatelja, razvije naj se pa tudi povsod živahna agitacija za obisk občnih zborov ter določi čas, ki omogočuje vsakomur obisk. Če bodo občni zbori bolj obiskani, rastlo bo zanimanje ne le za dotično posojilnico oziroma zadrugo, ampak v obče za združništvo, združna misel bo prodirala v najširše sloje ljudstva in pospeševala vso združno delo.

Kmetijske zadruga.

Kmečki stan nazaduje, kmečki stan propada! se sliši na zborovanjih, v pogovorih, se bere v časnikih, ob enem se pa hvalijo zlati stari časi. Ni dovolj, da obupno zremo na propad kmečkega stanu in se pogovarjamo o zlatih nekdanjih časih, ampak treba je, kar se dandanes premalo stori, razmotrivati vzroke, ki so zakrivili neugodni položaj kmečkega stanu in misliti na sredstva ter ista uporabljati v svrhuboljšanja razmer.

Dejstvo, da dohodki ne stojijo v pravem razmerju z stroški, je pač glavni vzrok, ki ovira napredek v kmetijstvu. Višji davki, znatno višja plačila delavcem in poslom, zraven pa izdatki za

nekatero potrebo, katerih kmet prej ni poznal, oziroma znatno povišani izdatki (pohajanje gostiln, žganjarn, neizmerno kadenje že v zgodnji mladosti, potrata pri obleki, lišpu itd.) neugodno vplivajo na gospodarske razmere. Pomanjkanje delavskih moči znatno ovira kmetovanje in povzroči mnogokrat kmetu neizmerno škodo, ker ne more dela o pravem času opraviti. Dohodki pa se tudi niso v istem razmerju zvišali kakor stroški. Kaj je temu vzrok? V prvi vrsti pač nove iznajdbe, kakor železnice, parobrodi, kateri privlačajo iz vseh delov sveta, v katerih je obdelovanje zemlje vsled ugodnejšega podnebja in, ker zemlja še ni tako izčrpana kakor pri nas, dosti lažje in cenejše, kmetijske pridelke v naše dežele in na ta način izpodrivajo domače pridelke ter povzročajo nizke cene kmetijskih pridelkov. Saj je n. pr. znano, da daje zemlja v Ameriki brez vsacega gnojenja več in boljših pridelkov, kakor pri nas, kar je posledica tega, da se je ista še le nedavno začela obdelovati. Splošno dokazano je n. pr. dejstvo, da se ne izplača pri nas pridelovanje žita, to se pravi, da se pri prodaji žita pri sedanjih cenah ne skupi za žito toliko kolikor znašajo stroški pridelovanja. Treba je torej resno misliti, na kak način se naj opomore kmečkemu stanu. Najuspešnejša sredstva so v prvi vrsti delovanje v tem smislu, da dosežemo več in boljših pridelkov take kakovosti, kakor zahteva svetovni trg in v drugi vrsti, da posvetimo nekaterim gospodarskim panogam več pozornosti. Pri nas Slovencih se premalo upoštevajo travniki, živinoreja, sadjarstvo, čebelarstvo in perutninarstvo. Da pa dosežemo več in boljših pridelkov najboljše kakovosti, moramo začeti umno kmetovati, zlasti uporabljati umetna gnojila, močna krmila, priznana dobra žitna in druga semena ter stroje. Posamezni kmetovalec si ne more umetnih gnojil, močnih krmil in semenja sam pod ugodnimi pogoji nabaviti, manjka mu znanje glede uspešne uporabe; radi tega so se že pred 50 leti začeli kmetje združevati v kmetijske zadruge in si potem istih nabavljati potrebščine za kmetijstvo. Skoro v istem času, ko so nastale prve posojilnice, so se ustanovile prve kmetijske zadruge kot zadruge za skupen nakup kmetijskih potrebščin in skupno prodajo kmetijskih pridelkov.

1. Kaj je namen kmetijskih zadrug.

1. Skupen nakup kmetijskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, modre galice, žvepla, močnih krmil, klajnega apna, semenja, živinske soli, premoga, strojev in orodja. Izključen pa mora biti na vsak način nakup živil, špecerijskega, modnega blaga, obleke, obuteli, skratka vseh predmetov, katere prodajajo trgovci s špecerijskim in modnim blagom.

Zakaj naj kupujemo umetna gnojila? Največ radi tega, ker ne zadostuje domači hlevski gnoj za gnojenje, nadalje, ker je zemlja tekom časa izgubila razne hranilne snovi, katere ji moremo le potom umetnih gnojil povrniti in slednjič, da dosežemo večjo množino pridelkov boljše kakovosti in več krme za živino. Gnojiti moramo ne le njive in vinograde, ampak tudi travnike in sadonosnike; stroški za umetna gnojila bodo obilo poplačani.

Močna krmila se naj rabijo bodisi, ker primanjkuje druge krme, bodisi v svrhuboljšanja mlečnosti. Stroški za močna krmila se izplačajo, ker lahko redimo več glav živine in vsako leto več glav živine prodamo, razven tega pa dosežemo večjo množino mleka in gnoja.

Mnogokrat ne dosežemo naši pridelki ugodnih cen, ker niso iste kakovosti, katere zahtevajo odjemalci. Pri nas se goji neštevilno vrst pšenice rži, ječmena, ovsa koruze, ajde, krompirja itd. in le redkokdaj vrste, ki so za našo zemljo in podnebje primerne, razun tega se tudi navadno goje vrste, ki ne dajejo velike množine pridelkov. Treba je torej nakupiti žitna semena itd. takih vrst, katere so za naše razmere primerne.

Za pospeševanje prebave pri živini je potrebna živinska sol in je želeto, da naši kmetovalci isto bolj upoštevajo ko doslej.

Leto za letom so drva za kurjavo dražja; v mnogih krajih se celo za drag denar zelo težko dobijo. Premog je ceno nadomestilo za drva in potom zadrug bo kmetom mogoče si skupno naročevati premog za kurjavo.

Pomanjkanje delavcev se splošno občuti. Najboljše moči zapuščajo kmečki stan in drvijo v mesta, v Ameriko in v veliki meri v zadnjem času v rudokope in fužine na Nemškem. Morali bomo torej v vedno večji meri se v kmetijstvu posluževati strojev in ker so isti predragi, da bi si jih posameznik naročil in bi mu ne donašali obresti od naložene glavnice, je naloga zadrug iste skupno za vse ude naročevati in v uporabo izposojevati. V poštev pridejo travne brane, stiskalnice, trijeri, mlatilnice, sadni mlini, razne vrste pljugov, stroji za sejanje, tehtnice za živino, sesalke za gnojnico, stroji za trošenje umetnih gnojil itd., izmed orodja škroplilnice za vinograde, mehi za žvepljanje, drevesne škarje, cepilni noži, vile, kose, motike, lopate, sekire, kakor tudi vse drugo orodje, ki se rabi pri kmetijstvu.

Skupen nakup v večji množini omogočuje naročevanje iz tovarne, oz. od veletržcev ter doseže z ozirom na to, da se na ta način izključi več prekupcev, ki vsi iščejo pri prodaji dobiček, da se prihrani na vožnini, ker je ista za večje množine, zlasti za naročila celih vagonov razmerno

cenejša, da se pri nakupu v velikih množinah in pri takojšnjem plačilu dovoli popust pri ceni, znatno ugodnejše cene.

Dobi se dobro blago, ker morajo tovarne oz. veletržci jamčiti za to, da so umetna gnojila nepokvarjena, prosta vseh škodljivih primesi, za rastline lahko sprejemljiva in da vsebujejo gotovo število ‰ hranilnih snovi; pri močnih krmilih morajo jamčiti istotako, da vsebujejo gotovo število ‰ hranilnih snovi, da niso ponarejena, da so prosta vseh škodljivih in neprebavljivih snovi, pri semenju, da je čisto, brez plevela in drugih primesi in kaljivo, pri strojih, da so trpežno izdelani in vsa dela točno opravljajo. Zadruga oz. ponajveč zadružne zveze, katere posredujejo skupen nakup za svoje zadrugačlanice, dajo umetna gnojila, močna krmila in semena pri c. kr. kemičnih preskuševališčih preiskati in, če nimajo zjamčenih lastnosti, zahtevajo odškodnino. Tovarne morajo vsako leto tisoče in tisoče kron odškodnine plačati, kar je dovolj jasen dokaz, koliko škodo imajo kmetovalci, ki kupujejo umetna gnojila, močna krmila in semena od trgovcev in ne dajo istih deloma iz nevednosti, ponajveč pa vsled dela in stroškov, katere povzroča preiskovanje, kemično preiskati. Kmetijski in zadružni listi vseh držav in narodov dan za dnevom poročajo o sleparstvih, katera uganjajo trgovci s tem, da prodajajo popolnoma ničvredno ali malovredno blago za drag denar. Mnogokrat prodajajo trgovci umetna gnojila in krmila cenejše nego zadruga in zapeljejo marsikaterega kmeta, da istih ne kupi potem zadruga; če pa da iste preiskati, se navadno pokaže, da nimajo niti polovice zjamčenih hranilnih snovi in niso niti polovico kupne cene vredne. Tako n. pr. ponarejajo trgovci otrobe s primesjo semenja, plevela, žagovine, peska, zmletih luščin riža, ovsa itd., lanene in oljne tropine z zmleto zemljo, odpadki semen, umetna gnojila z zmleto žlindro premoga, zmletim kamenjem, peskom, mavcem itd. Le potem zadruga morejo dobiti kmetovalci nepokvarjena, neponarejena in izvrstno učinkujoča umetna gnojila in močna krmila, ki vsebujejo zjamčeno množino hranilnih snovi, ter čista nepokvarjena in kaljiva semena.

Potom skupnega nakupa pa vplivajo tudi zadruga na tovarne in trgovce, da odjenjajo od ponarejanj in sleparstev, razven tega pa dobivajo vpliv na svetovni trg in cene ter delujejo proti zvišanju cen kmetijskih potrebščin.

(Nadaljevanje sledi.)

Državna osrednja zadružna blagajna.

Kmetijsko zadružništvo v Avstriji od leta do leta napreduje. V mnogih deželah prekašalo pri nekaterih hranilnicah in posojilnicah hranilne vloge posojila, pri drugih hranilnicah in posojilnicah spet ne zadoščajo hranilne vloge za posojila; radi tega so se ustanovile zadružne zveze oz. v nekaterih deželah kakor Gornje in Nižje Avstrijsko. Tirolsko in Solnograško posebne osrednje zadružne blagajne v svrhu denarne sporavnave med posameznimi zadrugami — članicami. Nekatere zadružne zveze oz. osrednje zadružne blagajne so nabrale tekom let precejšnje vsote in so dajale velike vsote tudi proizvajalnim (produktivnim) zadrugam kakor mlekarnam, vinarskim zadrugam, žitnim skladiščem itd. na razpolago. Omenjene zadružne zveze oz. osrednje zadružne blagajne pa so mogle to storiti le tedaj, če so res imele znatno velike vsote naloženega denarja in so vedele, da posojilnice naloženega denarja v doglednem času ne bodo potrebovale. Mnoge osrednje zadr. blagajne pa same nimajo dovolj denarja in nastale so težkoče, če so se iste obrnile na zadružne blagajne sosednih dežel, ker nikjer ne dajejo radi denarja izven dežele. Na eni strani pomanjkanje potrebnih denarnih sredstev za podelitev kredita posojilnicam — članicam pri nekaterih osrednjih zadružnih blagajnah, na drugi strani pomanjkanje denarnih sredstev pri vseh osred. zadružnih blagajnah za podelitev kredita proizvajalnim zadrugam, kakor tudi ozir na leta, v katerih bi n. pr. slaba letina, vojska itd. izčrpala vsa denarna sredstva in ne v zadnji vrsti klic po dobavi cenega denarja je napotil merodajne kroge, da so začeli razmišljati o sredstvih, katera bi naj odpravila te nedostatke.

Pred vsem je treba poudarjati, da se denarne vsote, katere so posojilnice naložile pri osrednjih zadružnih blagajnah, ne morejo uporabljati za podelitev kredita proizvajalnim zadrugam, ker morajo te vsote biti tako naložene, da jih posojilnice vsak čas lahko dvignejo. Te vsote, ki so namenjene le za osebni kredit članom posojilnic, podeljevale so se proizvajalnim zadrugam in se še podeljujejo, ker druga sredstva primanjkujejo. Zasluga vladnega svetnika pl. Hattingberg-a je, da je prvi poudarjal potrebo ustanovitve posebnih obratnih rezerv za osrednje zadružne blagajne in potrebo ustanovitve obratnih fondov za podelitev kredita raznim vrstam zadrug, v prvi vrsti proizvajalnim zadrugam. Splošna zveza kmet. zadrug na Dunaju se je zavzela za to vprašanje in se obrnila na državo in posamezne dežele

zastope naj podelijo posameznim osrednjim zadružnim blagajnam primerno visoka posojila pod nizkimi obrestmi kot obratne rezerve ter za amortizacijo (vničevanje) tega posojila vsako leto določeno podporo. Ta akcija ni imela uspeha; zato se je l. 1902. v drž. zboru sprejela resolucija, v kateri se vlada poziva, da denarne preostanke c. kr. poštne hranilnice uporabi v kreditne namene kmetijskih in obrtnih zadrug. To vprašanje je podpiral tudi poljedelski svet, vendar brezuspešno. Prihodnje leto se je spet pečal s to zadevo občni zbor splošne zveze kmet. zadrug na Dunaju, ki je poleg uporabljanja preostankov poštne hranilnice predlagal spremembo pravil deželnih hipoteknih oz. deželnih bank na ta način, da se istim dovoli dajati posojila na zemljišča oz. stavbe, ki služijo kot zadružna skladišča kmetijskih pridelkov. Medtem je izdal vladni svetnik pl. Hattingberg svoje obširno delo (von Hattingberg: über die Hypothekarenschuldung) o odpravi hipotekarnega zadolženja kot poročilo v poljedelskem svetu. Na podlagi tega temeljitega dela se je večina udov poljedelskega sveta zavzela za ustanovitev državne osrednje blagajne, kateri se naj priklapijo vse obstoječe zadružne zveze oz. osrednje zadružne blagajne. L. 1904. se je na občnem zboru splošne zveze kmet. zadrug na Dunaju sprejel soglasno predlog, da se naj državna osrednja zadružna blagajna s pomočjo države, katera naj da primerna denarna sredstva na razpolago, brez odlašanja ustanovi. Cela zadeva se je izročila vladi in, ker se je bilo bati, da se še ne bo v doglednem času rešila, se je postavila na dnevni red l. avstrijskega kmet. zadružnega shoda, ki se je vršil dne 28. in 29. maja 1906 na Dunaju; na tem shodu se je sprejel predlog, da naj splošna zveza kmet. zadrug izdela na podlagi poizvedb pri posameznih zadružnih zvezah natančen načrt o ustanovitvi državne osrednje zadružne blagajne in istega predloži v potrdilo. Za celo zadevo se je zavzelo finančno ministrstvo in v to svrhu sklicalo na dan 19. in 20. sept. 1906 enketo strokovnjakov-zadruharjev in povabilo k isti zastopnike Rajfajznovih, Schulze-Delitschejevih, obrtnih zadrug ter javnih hranilnic. Po dvadnevem posvetovanju so se skoraj vsi zastopniki-strokovnjaki izrekli za ustanovitev državne zadružne osrednje blagajne, katere namen naj bo pospeševanje kmečkega in obrtnega zadružništva: izključene so javne hranilnice in podobni občekoristni zavodi. Namen te državne osrednje zadružne blagajne naj bo:

1. sporavnava denarja med članicami (zadružnimi zvezami in osrednjimi zadružnimi blagajnami posameznih dežel),
2. pridobitev potrebnih sredstev na denarnem trgu,

3. izdaja posebnih zadružnih zadolžnic v svrhu pridobitve kredita,
4. izvrševanje vseh bančnih poslov v interesu njene uloge kot posredovateljice kredita,
5. olajšava uprave njenih članic s tem, da prevzame od istih v oskrbo njih premoženje ter isto varno naloži, s čimur jim prihrani mnogo stroškov in dela.

Uspeh enquete je bil vzrok, da je vlada kmalu nato predložila državni zbornici sledeči zakonski načrt, glede ustanovitve osrednje zadružne blagajne za v državnem zboru zastopana kraljestva in dežele:

§ 1. Osrednja zadružna blagajna, ki se kot vpisana zadruga z omejeno zavezo iz zadružnih zvez ustanovi, je podrejena določbam zakona o pridobitnih in gospodarskih zadrugah z dne 9. aprila 1873, d. z. št. 70 s spremembami, katere določa ta zakon.

§ 2. Osrednja zadružna blagajna ima namen pospeševati vse one zavode, ki služijo osebnemu kreditu in temeljijo na zadružni ali splošno gospodarski podlagi (§ 3.).

Opravičena je izvrševati sledeče posle:

1. svojim zadrugam podeljevati posojila in drug kredit,
2. izvršujoč to nalogo
 - a) sprejemati denar od svojih zadrug, kakor tudi od vsakogar, bodisi na tekoči račun, bodisi na vložne knjižice ali blagajne liste,
 - b) menice, varante, efekte in kupone eskontirati ter podajati,
 - c) podeljevati posojila proti zastavi,
 - d) najemati posojila in preskrbeti jamstvo; tudi posli b) do d) se lahko z vsakomur izvršujejo,
 - e) sprejemati menice,
 - f) na lasten račun in na račun strank, s katerimi je v zvezi, kakor tudi za posamezne zadruge, ki so članice kake njene zadružne zveze, vrednostne papirje in inozemska plačilna sredstva kupovati in prodajati,
 - g) strankam, s katerimi je v poslovni zvezi, shranjevati in oskrbovati vrednostne papirje,
 - h) na podlagi terjatev pri svojih zadružnih zvezah, ali na podlagi terjatev, katere je kaka njena zadružna zveza odstopi, izdajati lastne zadolžnice do zneska teh terjatev. Znesek izdanih zadolžnic pa ne sme presegati petkratnega zneska varnostnega zaklada, ki se naj za te zadolžnice osnuje in posebej upravlja.

Posli pod h), ki se natančneje označijo v pravilih, smejo se izvrševati še-le po preteku drugega poslovnega leta, kakor tudi, ko se v pravilih uredi in osnuje varnostni zaklad.

§ 3. Člani osrednje zadrugne blagajne morejo biti:

1. vse one, na podlagi zakona o pridobitnih in gospodarskih zadrugah z dne 9. aprila 1873, drž. z. št. 70 vpisane zadrugne zveze, katere so podrejene reviziji deželnega odbora one kronovine, v kateri obstoje; če pa deželni odbor revizijo odkloni ali se iz drugih vzrokov ne izvršuje, so podvržene drugi, po zakonu dovoljeni obligatorični reviziji,
2. razun zadrugnih zvez tudi drugi denarni zavodi in kreditne institucije, katerih pravila in poslovanje imajo zadrugni ali splošno-gospodarski značaj, v kolikor je pristop dovoljen od ministrov, katerih naloga je, izpeljati ta zakon.

§ 4. Osrednja zadrugna blagajna lahko zahteva, da se zadrugne zveze, katere hočejo pristopiti kot članice, podvržejo z dovoljenjem politične oblasti one dežele, v kateri imajo svoj sedež, od osrednje zadrugne blagajne določeni reviziji.

Osrednja zadrugna blagajna je nadalje opravljena se prepričati o kreditni zmožnosti zadrugnih zvez in drugih zavodov kakor tudi istim pripadajočih posameznih organizacij potom vpogleda v knjige in zapiske; ona sme njih poslovanje nadzirati in jim dajati navodila.

To se ne dotika določb zakona o reviziji pridobitnih in gospodarskih zadrug z dne 10. junija 1903, d. z. št. 133.

Osrednja zadrugna blagajna ni podvržena reviziji po predpisih ravno omenjenega zakona.

§ 5. Osrednja zadrugna blagajna lahko zahteva, da pravila in poslovna določila včlanjenih zadrugnih zvez in drugih zavodov, kakor tem pripadajočih posameznih zadrug, odgovarjajo normalnim zahtevam.

§ 6. Deleži članov osrednje zadr. blagajne se morajo popolnoma in v gotovini vplačati. Visokost in število deležev, katere mora vsak član si pridobiti, kakor tudi čas in višino jamstva članov, katero mora obsegati najmanj 4 kratni znesek deležev, določijo pravila osrednje zadrugne blagajne.

Prenos deleža je odvisen, če se ne gre za vstop novega člana, o čemur določa le glavni odbor, od dovoljenja ravnateljstva osrednje zadr. blagajne.

§ 7. Občni zbor zadrugnikov izvoli, ozirajoč se na natančnejša določila pravil, glavni odbor.

Naloga glavega odbora je:

1. iz svoje sredine določati 2 ude za ravnateljstvo,
2. sklepati
 - a) o odobrenju vsakoletnega računskega zaključka, poslovnega poročila dotičnega leta, kakor o uporabi čistega dobička na podlagi od nadzorstva predloženega poročila,
 - b) o splošnih načelih poslovanja in o upeklavi v pravilih omenjenih poslovnih panog,
 - c) o določitvi službenih predpisov za ravnateljstvo in uslužbenice osrednje zadrugne blagajne,
 - d) o sprejemu članov, v kolikor pripada določitev o tem po pravilih glavnemu odboru,
 - e) o predlogih za spremembo pravil, ki se naj stavijo obč. zboru.

Po pravilih se more končno sklepanje o pod a) navedenih predmetih pridržati obč. zboru.

§ 8. Načelstvo osrednje zadr. blagajne tvori ravnateljstvo. Na čelu je ravnatelj, katerega na predlog finančnega ministra imenuje in odstavi cesar. Ravnatelju sta dodeljena dva podravnatelja, od katerih enega imenuje in odstavi poljedelski minister, drugega pa trgovski minister.

Dva nadaljna člana ravnateljstva izvoli glavni odbor iz svoje sredine. Če se izprazni mesto enega od glav. odbora voljenih članov, predno poteče njih poslovna doba, lahko glavni odbor izpraznjeno mesto po kooptaciji od strani ravnatelja začasno odda, ne da bi se moral ozirati na to, je li dotičnik član glavnega odbora ali ne.

Ravnateljstvo zastopa osrednjo zadr. blagajno na zunaj.

Ravnateljstvo opravlja neposredno vse posle, pod lastno odgovornostjo. Ono nastavlja prokuriste po določilih trg. zakona, kakor tudi druge pooblaščenice, ono imenuje in odpušča uslužbenice, posebno uradnike. Glede novih članov predlaga njih sprejem glavnemu odboru, če je sprejem v pravilih istemu pridržan, če ne, jih sprejema samo. Proti odklonitvi je dovoljen priziv na glavni odbor.

(Nadaljevanje sledi.)

Kje je nastavljeni navor za povzdigo kmetijstva?

Prerokujoči črnogledi so že pred desetletji zračunali, da do danes napoči doba, ko bode zadnji kmet izginil. Hvala Bogu jo pa ti niso pogodili. Kmetovalci so žilavi. Dejstva ne samo po drugih srečnejših državah in deželah, temveč

deloma tudi po naši deželi dokazujejo, da kmetovalci celo napredujejo. Razmere so se ugodno obrnile, in kmetu je mogoč obstanek, da celo blagostanje mu je dosegljivo. Propadanje kmeta je toraj le prazna fraza, ki se tiče le tistega, ki se bori proti razumu, ali kateri je že tako globoko zabredel, da mu ni več pomoči. Pečene jerebice sicer ne letajo naravnost v usta. Treba se gibati. Treba je te ugodne okolščine, katere so južnim kmetovalcem drugi boritelji priborili, izkoristiti.

Roba, katero lahko pridelamo in z dobičkom prodamo, ima razmeroma dobro ceno. Treba jo je le pridelati v večji množini, pa čisti dohodek z znižanjem relativnih pridelovalnih stroškov zvišati. Činitelji za pridelovanje so kmetu delo, narava in kapital. Spravimo med te pravo ravnotežje. Sredstva in zmožnosti zato tičijo tudi v ljudstvu samem.

D e l o.

Naš kmet mnogo dela. Muči in trudi se, da mu včasih kosti pokajo. Vspeh je pa večinoma boren, posestvo mu delo mnogokrat slabše plača nego tuj delodajatelj, zato pa hajd v Ameriko ali na Nemško ali kamorsibodi, kjer je boljša dnina. Zakaj je vspeh navadno tako boren? Zakaj pri cenah pridelkov, katere druge manj delavne kmete bogatijo, ne zamore marsikateri delaven kmet shajati? Zato ker dandanes samo mehanično delo na posestvu bore malo velja, če ga ne vodi razum, če nista druga sočinitelja, narava in kapital v pravem razmerju. Razumen kmetovalec zamore pa od svoje grude dobiti za svoje delo mnogo boljše plačo nego mu jo rudokopi na Nemškem ali ameriški podjetniki plačujejo. Žalostno znamenje intelektualne nezmožnosti in nezdravih razmer je toraj beganje od posestev, prodajanje svoje fizične moči tujim in inozemskim podjetnikom. Inozemstvo izčrpa te moči, množi ž njimi svoje bogastvo, doma pa propada vse. Iz tujine domov poslani groši nimajo pravega teka. Njih svota znaša zelo majhen del zgube domačega narodnega gospodarstva. Značilno je, da se n. pr. na Nemškem in po drugih državah z naprednim kmetijstvom število dela iskajočih izseljencev zelo krči, med tem ko pri nas raste. V nasprotnem razmerju pa raste tam blagostanje med kmeti med tem ko se pri nas krči.

Majhnemu delavnemu posestniku, ki je razumen in pristopen raznim navodilom, ki more sam in z svojci posestvo primerno obdelati, se zna tudi doma dobro goditi, on more tudi doma do blagostanja priti. Podlaga tega blagostanja je pa solidno, dobro vrejeno posestvo z rastočo rodovitnostjo, rastočimi dohodki, ne pa okrogel denar, ki se iz neveščih rok kaj hitro potrkla. Nikakor torej ni treba našim ljudem od zemljišča bežati, ter tekmovalce svoje domovine z svojim delom podpirati.

Kdor z lastnim delom ne shaja, kdor mora delavce najemati, toži čez visoke zahteve, visoke plače. Ker se je vse podražilo, ker kritje neobhodnih človeških potrebščin čedalje več stane in potrebščine z kulturo rastejo, je naravno, da se mora tudi plača človeške delavne moči povišati. Nenavadno visoke cene dela povzročene so v nekaterih krajih od beganja ljudi iz domačije za lažnivo srečo, žalibog včasih celo gospodarjev, toraj veliko pomanjkanje delavnih moči. Tam je res težje gospodariti, a razumni gospodarji pomorejo si čedalje bolj s porabo živalskih in mehaničnih sil, s stroji in drugimi pametnimi napravami, ki omejijo potrebno število delavcev. Intenzivnejše gospodarstvo, kakoršno je pri nas večinoma na mestu, zahteva pa le vseeno precej stalnih človeških delavnih moči. Te je treba si pridobiti ne s skrajnim izkoriščanjem istih, ki so na razpolago, temveč na ta način, da se jim kolikor moč ugodne razmere pripravijo. Višje njih zahteve treba kriti z večjim vspehom pridelovanja s pomočjo drugih činiteljev. Večji posestnik naj bi svojega manjšega soseda, ki lastno posestvo kmalu obdela ter mu potem preostaja še dovolj časa, da gre tudi k njemu na delo, podpiral z dobrim vzgledom v gospodarstvu intelektualno in, če treba, za silo tudi materialno. Kočarstvo naj se kolikor moč podpira. Le kočar, ki ima vžitek od nekaj zemljišča, katero mu daje vsaj živež, za more biti delavec pri kmetijstvu. Človek brez vsakega drugega dohodka, brez živeža ne more pri nestalnem zaslužku kmetijskega dela obstati, gre k veleobrti in če ga ima ta v rokah, potem je popolnoma njen. Veleobrt da dninarju priliko skozi celo leto delati; on služi toraj enakomerno skozi celo leto. Kmetijstvo da pri enakih cenah priliko za komaj polovico tega zaslužka, moralo bi torej dvakrat toliko plačevati.

Na Nemškem si veleposestvo z uspehom skuša delavce osiguriti na ta način, da umetno stvari take kočarije, naselbine delavcev. Od svojega zemljišča oddaja toliko zemlje, da jo naselnicova žena z otroci vred lahko z večjega obdela, medtem ko je moč moža skoraj skozi celo leto na razpolago veleposestvu. Najbolja so se za ta namen pokazala posestva z 1—2 ha, na katerem se zamore že ena krava rediti. Tako posestvo je navadno razdeljeno, da odpade na priliko 31 arov za travnik, 6 arov za stavbišče, po 112 arov pa za njive. Od njiv porabijo ti naselniki navadno po 38 arov za okopavino (krompir itd.), drugi del pa za žito, deteljo itd.

Tako zemljišče potrebuje na leto delo moža na priliko 11 dni in sicer:

1. za sajenje krompirja (aprila do maja) 1—2 dneva

2. » košnjo travnika (junija) $\frac{1}{3}$ —1 dan
3. » » žita (julija) $\frac{1}{2}$ —1 »
4. » » ovsava avgusta $\frac{1}{2}$ dneva
5. » » otave septembra $\frac{1}{2}$ »
6. » kopanje krompirja (sept., oktobra) 4—6 dni

Mož je torej pri obdelovanju tega zemljišča le nekaj dni v letu udeležen. Drugo opravi žena z otroci. Pa tudi žena še najde nekaj dni, da gre če treba v dnino.

Človek rabi na leto, da se dovolj prehrani in svojo delavno moč enakomerno vzdrži, najmanj okoli 500.000 redilnih enot, med temi 425 kg beljakovine, 1944 kg tolišče in 180 kg ogljenčevih hidratov. Vzemimo, da ena taka delavska rodbina z otroci, ki še nimajo lastnega zasluga, rabi toliko kakor 4 odrasli možje, torej $500.000 \times 4 = 2.000.000$ redilnih enot. Naj na priliko na $\frac{1}{3}$ ha pridela tak naselnik po 100 q krompirja, 8 q pa žita, koruze na ostalih njivah itd. Krava naj da po 1500 l mleka. V tem ima ta družina na razpolago 4.500.000 redilnih enot in sicer:

	beljakovin	ogljencevih hidratov	tolšče
v krompirju	200 kg	2070 kg	0 kg
v žitu	80 »	400 »	40 »
v mleku	60 »	90 »	65 »
	340 kg	2560 kg	105 kg
4 osebe rabijo pa	170 »	720 »	78 »
preostaja torej celo	170 kg	1840 kg	27 kg

V tej hrani je pa razmerje med beljakovinami, toliščo in brezdušnatimi snovmi 1 : 8,5 med tem ko bi moralo biti na priliko 1 : 5,6—6. Tako se hraniti ni umno, ker je potratno ker gre pri nezadostni množini beljakovin mnogo ogljenčevih hidratov neporabljenih v zgubo. Tudi je človeku prikladnejše, če obstoji njega hrana do 35% iz lažje prebavljivega in sprejemljivega živalskega proizvoda.

Pametna gospodinja mora torej skrbeti, da pomnoži beljakovine razun z mlekom tudi še z drugo hrano živalskega proizvoda.

(Nadaljevanje sledi.)

Sadjerejcem!

Ker v pretečenem letu na Spodnjem Štajarskem ni bilo ravno mnogo sadja, je upati, da utegnemo imeti letos prav ugodno sadno letino. Če se naši upi vresničijo, se bode izvozilo zopet obilo našega, lahko rečemo širom sveta slovečega sadja v tujino. Kakor izkušnja uči, bodo pri tej kupčiji zopet prav dobro shajali sadni prekupci, ki zaslužijo pri sadju toliko ali celo več, kakor kmet, ki je sadje pridelal. Dobro bi bilo, ko bi se že sedaj, toraj predno se še sadni pridelek obeta, na veji, pričelo razmotrivati vprašanje, kako se naj vkrene,

da se svoječasno spravi na trg kar le mogoče lepo sadje in da se tisto kar največ mogoče ugodno spravi v denar. Posamezni producent si prav mnogokrat ne ve pomagati. Ni mu navadno mogoče, da bi on sam spravljal svoje sadje naravnost tistim v roke, ki si ga naročajo za vžitek. Navazan je torej na prekupce, in ti so toliko navihani, da si sadne okoliše med seboj lepo porazdele in sadju nastavijo ceno, kakor se jim poljubi. Ako kmet hoče, da sploh kaj skupi za svoje sadje, je mora dati po ceni, kakoršno mu narekuje prekupec, drugače mu preti nevarnost, da mu pridelek segnijo, ako ga ne mara podelati v mošt. Premnogokrat pa si je kmet tudi sam kriv, da se mu pridelek ne plačuje primerno, ker se sploh ne gleda na to, da bi se sadje zbiralo po vrstah, in spravljal z isto skrbjo, kakoršna je za naš zares žlahten pridelek potrebna. Kmetijska društva in zadruga bi naj toraj pravočasno započele z vso vstrajnostjo delovati na to, da se pridelovalci sadja pravočasno poučijo, kako je treba spravljati, razvrščevati in shranjevati sadje, da bode isto zaslužio primerno ceno. Ložje bode potem društvo ali zadruga spravila naše kmetstvo ljudstvo naravnost v zvezo s sadnimi veletržci, kar bode za ono gotovo ugodno, ker bode prišel znaten dobiček, ki ga vlečejo manji prekupci, njemu v prid. Ako bi zavest, da je le v združenju moč in napredek, vendar enkrat v večji meri prošinjala zlasti naš kmečki narod, bi se ugodni nasledki te zavesti kazali še posebno pri razpečavanju našega po pravici slavljenega sadja. Oklepajmo se torej tudi sadjarji z vso vneto gospodarskih društev, ne bode nam v škodo!

Perotninarstvo.

Marsikdo bi mislil, da je perotninarstvo le postranska stvar za kmeta, a številke govore drugače. Naša država namreč izvažja perotninskih proizvodov za 124 milijonov K, uvažja pa še vedno za 56 milijonov K; to pač niso majhne številke. Ker pa je v zadnjem času izvoz padel, a uvoz pa se povzdignil za 17%, zato je poljedelsko ministrstvo sklenilo, povzdigniti naše perotninarstvo tako, da bi ne bili odvisni od uvoza. Priredilo je v ta namen letos 2 perotninarska tečaja na posestvu slovečega veleposestnika Wienerja v Otterbachu pri Schärdingu na Gorenjem Avstrijskem. Prvi tečaj se je vršil zadnje dni marcija, drugi pa prve dni maja. Zastopane so bile na teh tečajih vse kronovine in vse narodnosti avstrijske. Vdeležencev je bilo vsakokrat okoli 50. Tudi pisec teh vrstic je imel srečo, da se je mogel

udeležiti enega izmed teh tečajev s podporo poljedelskega ministrstva.

Videli pa tamkaj nismo samo le uzornega perotninarstva, ampak še marsikaj drugega, česar ni zlahka videti v naši državi. Ta mož (Wieninger) je posvetil vse svoje moči in vse svoje bogato znanje le povzdigi kmetijskega stanu. V Schärdingu že več let posluje z izvrstnim vspehom osrednja zadruga za prodajo sirovega masla, jajec in medu. Kdor hoče vedeti in se poučiti, kako se naj vodijo in upravljajo kmetijske zadruge, da bodo procvitale, ta naj gre v Schärding pogledat. Ne bo mu žal ne za trud, ne za potrošene novce. Mi Slovenci smo še glede tega pravi šušmarji in ni se čuditi, da je pri nas prišlo kmetijsko združništvo ob ves kredit. Pri nas vse preveč kričimo po državni pomoči, na lastno samopomoč, ki je najbolj uspešna, pa pozabljamo popolnoma. Toda o tem morda kdaj drugikrat več, sedaj je na vrsti perotninarstvo.

Na Spodnjem Štajarskem bi se dalo glede reje kureline še veliko izboljšati, kar bi dajalo izdatno več dohodkov. V prvi vrsti bi morali delovati na to, da dobimo zopet nazaj našo pristno štajarsko kokoš, katero so nam gosposki perotninarji s tujimi, manjvrednimi pasmami popačili. Štajarska jajca in perotnina imajo svetovno slavo, in se vedno dražje plačujejo nego katera druga. Štajarske pristne kokoši neso mnogo in debelih jajec, a njih meso prekosi glede dobrote vse druge pasme. Ali niso po celem svetu znani slavni štajarski kapuni? Proč toraj s tujo šaro! Naša kmetijska družba se precej trudi, da zopet po deželi razširi to nekdanjo izvrstno pasmo s tem, da brezplačno razdeljuje plemenske peteline in kokoši. Želimo le, da začne svojo tozadevno delovanje intenzivneje vršiti tudi na Spodnjem Štajarskem. Ni toraj dandanes več težko, si priskrbiti pristnih živalij, ker jih imajo že po večih krajih in to popolnoma čistokrvnih. Naša naloga pa še potem nikakor ni končana, dasi tudi smo si priskrbeli čistih plemenih živalij, temveč mi moramo še nadalje paziti na to, da puščamo za pleme le take piščance, ki izvirajo od kokoši, ki neso mnogo in debelih jajec.

Zato je treba kokoši dobro nadzorovati ter jim ne dopuščati, da bi skrivaj nesle. Vsako tretje ali vsaj četrto leto, se naj petelin-plemenjak premeni in sicer od drugod, sicer pridejo živali v krvno sorodstvo in vsled tega hirajo. Kdor hoče s pridom rediti kokoši, ta ne sme te zahteve na noben način prezreti. Nič manj važno nego plemenska izbira je krmljenje kokoši. O tem več ob priliki!

Snujmo vinarske in sadjarske zadruge.

(Nadaljevanje.)

V povzdigo vinarstva so se nasvetovala

2. razna sredstva,

kakor upeljava vinske postave, katera bi odgovarjala zahtevam vinogradnikov in občinstva, ki uživa vino, potreba natančne določbe vina in vinskega okoliša, nadzorovanje vinskih trgovcev in vinotočev, obligatorično zavarovanje proti toči, prirejanje vinskih razstav in sejmov v deželah, kjer ne pridelujejo vina ali ne dovolj za lastno potrebo, pouk potom viničarskih šol, predavanj, poučnih potovanj v kraje, kjer je vzorna vinoreja, ustanovitev drž. in deželnih trsnic in oddaja trt iz istih, vpeljava kletarskih tečajev itd.; v svrhu povzdige sadjarstva nastavljanje večših oskrbovalcev dreves od okraja ali večjih občin, kateri bi opravljali vsa potrebna dela v sadonikih in navajali ljudstvo k umnemu sadjarstvu, poučni tečaji za sadjarstvo, ustanovitev deželnih in okrajnih drevesnic in oddaja primernih sadnih vrst iz istih itd. Žalibog pa se je dosedaj le malo doseglo, ker ni bilo skupnega, jedotnega postopanja prizadetih krogov. Posameznik ne more z lastnimi močmi uplivati na zakonodajstvo, ne more povzročiti odprave raznih nedostatkov, lahko pa vse to dosežejo združeni vinogradniki in sadjarji posameznih okrajev. Najuspešnejše sredstvo za povzdigo vinarstva in sadjarstva so torej, kar potrjuje skušnja, vinarske in sadjarske zadruge. Predno pa hočemo razpravljati o uredbi teh zadržug, je potrebno spoznati

3. namen vinarskih in sadjarskih zadržug.

Glavni namen vinarskih in sadjarskih zadržug je skupen nakup grozdja in sadja od udov, skupno izdelovanje vina in vinskih izdelkov kakor tudi skupno izdelovanje sadnih izdelkov ter skupna prodaja vina, sadja, vinskih in sadnih izdelkov. Iste nudijo v prvi vrsti udom priliko takoj, ko je grozdje oz. sadje zrelo, isto spraviti v denar, prihranijo jim, ker skupno izdelujejo vse izdelke, mnogo dela in stroškov ter izključujejo razne prekupce, kateri delajo masten dobiček na škodo vinogradnikov in sadjarjev. Ker vinarske in sadjarske zadruge razpolagajo z velikimi množinami, lahko vstopijo v zvezo z veletržci in velikimi odjemalci in dosežejo boljšo ceno. Vinarske in sadjarske zadruge razpolagajo s potrebnimi prostori in stroji imajo nastavljene večše kletarje, sortirajo grozdje oz. sadje, upoštevajo umno kletarstvo ter na ta način proizvajajo razne vrste pridelkov najboljše kakovosti, kateri se boljše

plačujejo, medtem ko posameznik, zbog majhne množine in pomanjkanja primernih prostorov in strojev ter iz nevednosti ne more doseči tako ugodnih uspehov. Kakovost raznih pridelkov pa ugodno vpliva na zvišanje uživanja in ne mala zasluga vinarskih in sadjarskih zadrug je, da se, četudi počasi, zvišuje uživanje vina, sadja, sadnega mošta in raznih sadnih izdelkov. Posameznik ne more svojih izdelkov pošiljati v oddaljene kraje naše države ali v inozemstvo, vse to pa izvršujejo zadruge, ker razpolagajo z večjimi jednotnimi množinami, katere pridejo pri izvažanju v poštev.

Druga važna naloga je skupno nabavljanje vinogradniških potrebščin n. pr. umetnih gnojil, galice, žvepla ter kolov itd., kakor tudi sadjarskih potrebščin n. pr. sadnih dreves, cepičev itd.

Neprecenljive vrednosti pa je vzlasti delovanje zadrug za umno vinarstvo in sadjarstvo. Iste delujejo proti zastarelim nazorom vinogradnikov in sadjarjev, delujejo za upeliavo jednotnih, za krajevne razmere primernih trt, pridobivajo ude za uporabljanje umetnih gnojil, opozarjajo iste na primeren čas za gnojenje, kop, rez, škropljenje in žvepljanje ter skrb za to, da se trgatve vrši, ko je grozdje popolnoma zrelo; ravnatako navedeno sadjarje k temu, da nasajajo le malo in sicer takih vrst, katere se posebno priporočajo radi krajevnih razmer, da gojijo drevesa, pokončujejo mrčes ter sadje o pravem času in pravilno spravljajo. Za primeren pouk skrb s predavanji na občinskih zborih, z razširjanjem poljudno pisanih knjig o sadjarstvu in vinarstvu, s prirejanjem gospodarskih pogovorov, skupnim ogledovanjem domačih in tujih vinogradov in sadonosnikov, vplivajo na občine in okraje, da zasade ob cestah sadna drevesa in spodbujajo občane za sadjerejo s prirejanjem vinskih in sadnih razstav in sejmov in s tem, da pospešujejo izobrazbo mladine na vinarskih in sadjarskih ter viničarskih šolah in tečajih.

Zadruge pa vzbujajo tudi čut skupnosti, polagoma se začnejo člani zavedati, koliko se da z združenjem doseči, širi se zanimanje za vsa gospodarska vprašanja, v zadrugah združeni vinogradniki in sadjarji nastopajo skupno napram zakonodajstvu in vsem merodajnim činiteljem in zahtevajo uvaževanje svojih želj; le skupnemu neustrašenemu nastopu se posreči doseči marsikatero opravičeno zahtevo. (Nadaljevanje sledi.)

Zimski večeri.

(Nadaljevanje.)

Drugi zimski večer.

Janez. Dober večer! Zunaj brije mrzla burja in človek se počuti prav srečnega za toplo pečjo,

vendar nas je pripeljala k tebi obljuba, da nam bodeš spet kaj povedal o posojilnicah. Prosim te razloži nam po vrsti one točke, katere si zadnjič naštel.

Jožef. Veseli me, da se niste ustrašili neprijaznega vremena in bodem z veseljem ustregel tvoji želji. Najprej hočem govoriti o kreditni vrednosti.

Janez. Spet tuja, nerazumljiva beseda. Ali se ne more to s slovensko besedo povedati.

Jožef. Beseda kredit je splošno v rabi; vedno se govori: ta in ta nima več kredita, to se pravi, nikdo mu več ne zaupa, nikdo mu v stiski ne posodi ničesar.

Janez. Saj res, ta beseda se vedno sliši! Kaj pa je to kreditna vrednost?

Jožef. Poslušaj! Če hoče kak ud posojilnice posojilo od posojilnice dobiti, si ogledajo udje načelstva, ki o podelitvi posojila sklepajo, natanko dotičnika, ki za posojilo prosj in natanko preiščejo, ali je vreden, da se mu pomaga. Na kak način je prišel v stisko? Ali je to zakrivila njegova bolezen ali bolezen njegove žene, nesreča pri živini, toča, povodenj, slaba letina itd. ali pa pijančevanje, nerednost, lenoba, pravdanje, prepiri, njegova zapravljalnost ali zapravljalnost žene in njegovih otrok, katere ni zabranil, akoravno mu je bilo mogoče? Če prosi za posojilo kak mož, ki velja za premožnega, se ravno tako posvetujejo udje načelstva, kako to, da išče ta pomoči pri posojilnici. In če se jeden oglasi in pravi, da mož ni dober gospodar, da premalo gleda na gospodarstvo, da ne pozna nobenega reda, in če pristavi drugi, da občuje veliko z oderuhi, z razkosevalci kmečkih posestev in z raznimi zloglasnimi prekupci poljskih pridelkov, živine itd., da vlada v njegovi hiši kreg in prepir, se mu posojilo ne dovoli.

Janez. To pa se res zelo natančno pretehtajo vse lastnosti vsakega prosilca za posojilo.

Jožef. To mora tudi biti! Posojilnica sme le članom, kateri so zaupanja vredni, posojevati. Hočem ti navesti par vzgledov naše posojilnice, katere načelnik je naš župan. Ti primeri ti naj pokažejo, da se sem in tje lahko pomaga malo lahkomiseljnemu človeku in ga spravi na boljše pot in v tem tiči velika нравna vrednost in korist posojilnic, pokažejo pa ti zlasti naj, da prinašajo posojilnice ne le siromakom, ampak tudi premožnim obilo koristi.

V naši vasi živi čevljar Cvikel, ki je bil precej lahkomisljen, mnogo posedal po gostilnah in marsikaterikrat meril cesto na široko. Pri ustanovitvi naše posojilnice je najhujše čez njo zabavljaj. V gostilni je javno govoril: »Posojilnice ne rabimo in, če potrebujem denar, ga lahko povsod dobim.»

Par let po ustanovitvi posojilnice, se mu je zarubila zadnja krava v hlevu. Sam sem bral v časniku od sodnije naznanjen dan prodaje. Čevljar je hodil od soseda do soseda, od hiše do hiše, a nikdo mu ni hotel posoditi 200 kron. Nikdo mu ni več zaupal, on ni imel nobenega kredita več. Mnogi so mu nasvetovali posojilnico. Ko je uvidel da mu nikdo noče pomagati, je prišel k županu; ta mi je celo zadevo tako-le pripovedoval: «Prav plaho je prihajal proti moji hiši, na tihem sem si mislil: vidiš, sila te vendar žene k posojilnici, katero si tolikokrat sramotil. Prav ponižno je vstopil v hišo, prosil za sprejem v posojilnico in ob enem za podelitev posojila v znesku 200 kron; s solznimi očmi je pripovedoval svojo nesrečo in prosil za pomoč. Takoj sem ga posvaril radi njegovega lahkomišljenega življenja in ga opozoril, naj začne boljše življenje. Obljubil sem mu, da bom njegovo prošnjo v seji načelstva podpiral. Končno sem ga vprašal, če ima poroka za posojilo, katero je želel za dobo 4 let. Imenoval je poroka, kateri pa je bil slabši kakor prosilec sam!»

Prihodnji dan se je vršila seja načelstva in ko je župan imenoval prosilca in njegovega poroka, se oglasi jeden ud načelstva: «Čevljar Cvikel je lahkomišljen človek, njemu ne moremo pomagati, ker posojilnica lahko denar izgubi»; drugi pristavi: «Če mu ne pomagamo, ima njega, ženo in šest otrok v 8 dneh občina na vratu, če mu pa pomagamo, se mogoče vendar poboljša, saj ima pridno ženo in bodo tudi otroci kmalu odrastli in pomagali kaj zaslužiti. Če mu ne pomagamo, bo izgubil veselje do dela, postal popolen lump in Bog ve, kaj bo še vse napravil.» «To je vse res», odvrne tretji, «če bi le porok bil boljši, pa tudi na tega se ne moremo zanesti.»

Tako so ugibali udje načelstva sem in tje, dokler se slednjič jeden ne oglasi in pravi: «Jaz mu bom porok, če seia to dovoli; on pri meni na leto 40 do 50 kron zasluži in se mi ni treba bati izgube.» Nato se mu je dovolilo posojilo.

Ko se je čevljarju denar odštel, se je jokalo od samega veselja kakor otrok in obljubil, da se bo poboljšal ter redno vsakega pol leta odplačeval od glavnice 25 kron in obresti.

In bil je mož beseda! Veselje je prešinilo celo njegovo družino, vsi so skupno skrbeli za to, da se je pri vsakem obroku odplačevala obljubljena vsota od glavnice in plačevale obresti. Čevljar je najtočnejši med vsemi dolžniki in si je pridobil spet ugled v celi občini.

Vidiš, Janez, tako smo pomagali lahkomišljenemu siromaku! Pa poslušaj drug vzgled: Pred tremi leti pride k županu najpremožnejši posestnik v občini in prosi za posojilo 800 kron,

ker mu je v prejšnji noči močen vožnji konj popoginil. Župan se je čudil in vprašal dotičnika: «Kako to, da pridete k nam, vi imate izposojen denar pri drugih in imate vrednostne papirje.» «To je res», je mož odgovoril, «denar sem izposodil proti četrtletni odpovedi, vrednostni papirji pa imajo sedaj tako nizko ceno, da zelo veliko izgubim, če iste sedaj prodam. Denar pa rabim takoj za nakup konja, sicer trpim veliko škodo.»

Prosilec je privedel dobrega poroka, dobil drugi dan posojilo in je isto v dveh letih vrnil.

Janez. Tvoja pojasnila o skupni zavezi razumem sedaj popolnoma, posebno sem spoznal iz tvojih primerov, da siromaki in bogatini potrebujejo posojilnice. Pojasni nam še ostale točke.

Jožef. Dragi Janez, danes je že pozna ura, menim, da bo boljše, prihodnjič nadaljevati.

Janez. Sem s tvojim predlogom popolnoma zadovoljen in se veselim na prihodnji sestanek. Lahko noč!

Jožef. Lahko noč!

(Nadaljevanje sledi.)

Zadružne in gospodarske vesti.

Slovesno obljubo kot službeno prisego so podali naši revizorji v roke načelstva ob priliki kurza za revizorje, ki se je vršil meseca decembra v Celju, ter se s tem zavezali, da bodo izvrševali naložene jim naloge po danih jim navodilih po svoji najboljši vesti in vednosti in da bodo zlasti varovali ugled Zveze in uradno tajnost glede vsega, kar vidijo in najdejo pri zadrugah.

Na tiskanih računih naj vsaka zadruga v poročilu tudi vedno navede, da je član Zadružne Zveze v Celju, ki izvršuje zakonito predpisane revizije, in se naj tozadevno popravijo stare tiskovine, kolikor jih je še v zalogi, kjer je navedeno še poprejšnje društvo Zveza slov. posojilnic.

Vse zadruge opozarjamo ponovno na naš članek v prvi letošnji številki Zadruga: «Obresti deležev ali dividend» in prosimo, da se po istem ravnaajo. Beseda dividenda naj se v bodoče nikoli in nikjer več ne rabi, ker ista res ne odgovarja faktičnim razmeram.

Kolektivno zavarovanje proti ulomu smo izvršili za vse zadruge, ki so se za to oglašile in ki imajo železne blagajne. Zavarovalnino plačuje Zveza sama ter ne zadenejo zadrug nikaki posebni stroški. One zadruge, ki so bile zavarovane že poprej, naj nam svoječasno naznani, da se sprejmejo tudi v kolektivno zavarovanje in jim ni potreba tozadevnih zavarovalnih pogodb direktno obnavljati.

Pozivamo vse članice, da priobčujejo v Zadrugi svoja letna poročila in bilance ter da nam poročajo o občnih zbiorih.

Zapisniki občnih zbiorov se naj spisujejo vedno tako, kakor kažejo naši vzorci v različnih letnikih Letopisa.

Dalmatinska Zadružna zveza se osnuje v kratkem ter bode imela svoj sedež v Spljetu. Ista namerava zbrati krog sebe vse dalmatinske zadruge s hrvaškim in srbskim uradnim jezikom; svoje delovanje pa bo raztegnila, kakor posnemamo iz listov, tudi na istrsko Primorje. Kot pravi odkritosrčni zadrugarji želimo novi Zvezi najlepših uspehov.

Nova Zadružna zveza se je ustanovila tudi v Trstu, kakor čitamo v listih, menda za mnogoštevilne zadruge okrog Trsta.

Zadružništvo na Hrvaškem zelo lepo napreduje. V celem obstoji na Hrvaškem nad 200 kmetijskih zadrug,

večinoma posojilnic (Rajfajzenovk) in le 5 konzumnih društev. Posojilnice delujejo popolnoma po vzgledu Rajfajzenovk v Nemčiji, iste namreč nakupujejo tudi skupno kmetijske potrebščine za ude in prodajajo skupno kmetijske pridelke. Revizijo teh zadrug in denarno spravnavo izvršuje »Hrvatska poljodjelska banka« v Zagrebu, ki obstoji od leta 1901. Ista si je postavila cilj: gospodarsko ojačiti narod hrvaški. Hvalevredno je njeno stremiljenje omogočiti revnejšim slojem nakup lastnih zemljišč; v to svrha nakupuje velika posestva in ista potem parcelira. V svrha pospeševanja zadrugišstva prireja zadrugne shode in sestanke ter izdaja strokovni list »Hrvatski Udrugar«. Razven tega je izdala knjižico »Razgovori o hrvaških kmet. zadrugah« in pripravila več poučnih spisov. Slovenski zadrugarji se radujemo nad lepimi uspehi, katere izkazuje zadrugno delo na Hrvaškem ter želimo, da se razvijejo tesnejše zveze med hrvaškimi zadrugarji in nami v korist zadrugišstva in obeh bratskih narodov.

Dve zadrugni desetletnici v Pragi. 29. junija l. 1906. je praznovala češka zadrugna zveza »Ústřední jednota českých hospodářských společenstev v království Českém« desetletnico obstanka. Pri ustanovitvi je štela zadrugna zveza 19 zadrug, po preteku 10 let pa šteje 1.221 zadrug-članic, kar dovolj jasno priča o delavnosti zveze.

20. decembra 1906. pa je praznovala nemška zadrugna zveza svojo desetletnico. Pri ustanovitvi je isti pripadalo 84 Rajfajzenovk in 5 drugih zadrug, dandanes ima 569 Rajfajzenovk in 140 drugih zadrug-članic, kar dokazuje lep napredek zveze.

Posebno vesel pojav pa je, da obe zvezi, ne oziraje se na huda politična nasprotstva, katera vladajo med Čehi in Nemci, v vseh zadrugnih in gospodarskih vprašanjih, složno in sporazumno nastopata. Zadrugišstvo ne sme poznati političnih, ne verskih, ne strankarskih nasprotstev, ampak vsi zadrugarji brez ozira na njih politično prepričanje ali veroizpovedanje morajo skupno delovati in potem ne bodo izostali lepi uspehi, o čemur jasno priča razvoj zadrugišstva na Češkem.

Ženske v službi zadrugišstva. Pri majhnih posojilnicah na deželi je mnogokrat težko dobiti za vodstvo potrebne moči, zlasti tajnika, ki naj vodi celo knjigovodstvo in opravlja vse tekoče posle. Da se kmečkimi mladeničem itd. da priliko seznaniti z knjigovodstvom in drugimi za vodstvo zadrug potrebnimi vprašanji, se prireajo poučni tečaji, — tudi Zadrugna Zveza v Celju bo še tekom tega leta priredila jeden tak tečaj. — V Nemčiji n. pr. v Elsass-Lothringen in drugod se teh tečajev udeležujejo v večjem številu tudi ženske, katere tudi v raznih krajih opravljajo službo tajnika. Tako je n. pr. pisec teh vrstic našel v vinarski zadrugi Gondorf ob reki Mosel tajnico, ki opravlja že osem let vse zadrugne posle (knjigovodstvo, korespondenco, blagajno itd.) naravnost uzorno. In pri nas?

Kmečka zveza za Spodnje Štajarsko. Pravila so potrjena in se je tudi vršil ustanovni občni zbor. O pravih, organizaciji itd. bomo v eni prihodnjih števil obširno poročali. Vse kmetovalce in zlasti zadrugarje pozivamo k polnoštevilnemu pristopu k kmečki zvezi.

Posnemanja vredno! Kako dobro uspevajoče zadruge budijo zanimanje za zadrugišstvo in peljejo k gospodarskemu napredku predočuje naslednji primer. V pokrajini Šlezvik-Holštajn, ki leži ob vzhodnem morju, se nahaja občina z 1422 prebivalci, obstoječa iz 5 vasi. V tej občini se je najprej ustanovilo kmetijsko društvo v svrha pospeševanja izobrazbe; to društvo je povzročilo ustanovitev hranilnice, ki ima sedaj nad 1.200.000 kron prometa. Ta hranilnica daje posojila na posestva in pospešuje varčevanje; posli iz teh 5 vasi sami vložijo vsako leto 5000—6000 K v hranilnico. Nadalje se je ustanovila zadruga za namakanje in osuševanje gozdarsko društvo, katero skrbi za nasajevanje pustih goličav in vzdržuje v ta namen drevesnico gozdnih dreves. Sledila je kmetijska (nakupovalna in prodajalna zadruga), katera je v letu 1905 skupno naročila kmetijske potrebščine v znesku okroglo 55.000 K. Zadruga za rejo in prodajo svinj skrbi za upeljavo primerne pasme in ugodno prodajo svinj. Na leto se proda povprečno 1500 svinj. Tri paromlatine zadrug v občini zelo dobro

prosievajo. Hranilnica in posojilnica (Rajfajzenovka) skrbi za podelitev osebnega kredita in je že glede prometa dohitela hranilnico. Vsi živinorejci so ude treh izbornih delujočih mlekar. Za povzdigo konjereje, govedoreje, kozjereje, oz. čebelarstva skrbijo žrebčarska in biko-rejska zadruga ter društvo za rejo koz in čebelarstvo društvo. Namen vodovodne zadrug je zadrugišnikom preskrbeti čisto, dobro, zdravo pitno vodo. Dve jajčarski zadrugi se ugodno razvijata; v novejšem času se je ustanovila telefonska zadruga, ki omogočuje uporabo telefona udom.

Prebivalci te občine so spoznali, da v današnjem boju za obstanek posameznik ne more napredovati in da je le v združenju moč. Dal Bog, da bi tudi slovenski narod prešinila ta zavest!

Nabava kmetijskih strojev se priporoča posojilnicam, katere bodo končale leto z znatnim čistim dobičkom. Napredek kmetijstva na Slovenskem ovira pomanjkanje kmetijskih strojev; posojilnice bodo mnogo pripomogle k povzdigu kmetijstva, če vsako leto kupijo kak stroj in dajo istega proti majhni odškodnini zadrugišnikom in proti večji odškodnini nezadrugišnikom na posodo. Ozirati se morajo seveda pri nakupu strojev na želje in potrebe kmetovalcev in, če bodo te upoštevali, se bodo ljudje kar trgali za stroje in bo odškodnina dvakratne, tri- in še večkratne obresti za v strojih naložen kapital donasala.

Oskrbovanje cepičev. Razmnožitev zares priročajljivih sadnih vrst, ki v naši legi rade rade in se tudi dajo dobro spraviti v denar, je za prihodnost našega lepo se razvijajočega sadjarstva posebno velike važnosti. Večina naših kmečkih sadjarjev pa se premalo briga za to, da bi si razmnožila prave vrste sadja. Misli se pač, da je tedaj, če se mnogo dreves nasadi in mnogo divjakov požlahtni, že dovolj storjeno. Pri cepljenju se navadno gleda na to, da se dobe cepiči debelih in lepo pisanih vrst. Je li pa takšna vrsta tudi rodovitna in dobra, za tem se ne vpraša toliko. Tako se je ravnilo pri nas že od nekdaj sem in nasledki tega napačnega ravnanja so v veliko škodo našemu sadjarstvu. Kadar imamo namreč ugodno sadno letino, imamo res velike množine sadja za prodajo. Toda to sadje je pisana mešanica najrazličnejših, večinoma prav malovrednih vrst, zato ima v takem slučaju razmeroma le slabo ceno. Čisto drugače pa prodajajo svoj pridelek oni sadjarji, ki imajo malo pa dobrih, po zaslugi slovečih sadnih vrst. Kupci se kar trgajo za njihovo blago in jim plačujejo tudi mnogo lepše cene, kakor pa za navadno mešanico.

Štajarska deželna uprava dela po svojih kmetijskih zavodih s hvalevredno vztrajnostjo na to, da se v deželi razmnožujejo le take vrste, katerih dobre lastnosti so se že vsestransko preizkusile. Toda ti deželni kmetijski zavodi ne delujejo in ne morejo delovati v slovenskem delu naše dežele tako, kakor bi bilo želeli. Nujna potreba je tedaj, da si pomagamo sami in gremo posebno našim kmečkim sadjarjem v stremiljenju za razmnožitvijo pravih sadnih vrst na roko, kolikor se največ da. Zatorej nasvetujemo, naj bi sedaj, ko se bliža čas cepljenja, naša kmetijska društva, kmetijska bralna društva, posojilnice na deželi, zlasti Rajfajzenovke, zastopi kmečkih občin itd. skrbeli, da si pravočasno, bodisi od deželnih zavodov, bodisi od priznanih umnih sadjarjev oskrbe večjo množino cepičev, ki se naj potem porazdele — recimo o priliki poučnih govorov o pomenu sadnih vrst med naše kmečke sadjarje. Takšna akcija zahteva le malo truda in stroškov, imela bi pa gotovo obilo uspeha. Le tako z razmnoževanjem boljših vrst na debelo bi se sčasom nadomestila velika množina malovrednega sadja z boljšim, rodovitnejim in dražjim, ki vendar tako krasno uspeva v naši za sadjarstvo toli ugodni domovini. — Pozneje pa bodo vzele v roko to delu sadjarske in moštarske zadrug, ki se v to svrha osnujejo.

Tomaževa žlindra ali koščena moka? Treba se nam bode mnogo bolj brigati za naše travnike, kajti cena goveje živine raste in bode rastla tudi še nadalje, celo tedaj, če se ublažijo razmere z Srbijo. Prebivalstvo mest, obrtnih in prometnih naprav se množi rapidno, uporaba klavne živine bode vkljub dovozu iz Srbije tolikšna, da se našim živinorejcem obetajo prav ugodni časi. Skrbeti nam bode torej, da prisilimo naše travnike k večji ro-

dovitnosti, kar se bode pač v največjih slučajih doseglo z umnim gnojenjem. Ako nam bodo dajali travniki več in boljše krme, redilo se bode tudi lahko več živine in to bode dohodek naših kmetij pomnožilo prav znatno. Za gnojenje travnikov ni vselej na razpolago hlevskega gnoja oziroma gnojnice. Obširnih travnikov bi z domačim gnojem sploh ne mogli pognojiti v dovoljni meri. Pomagati si je treba: umetnimi gnojili. Že nekaj let sem se uporabljal za gnojenje travnikov in deteljišč v naših krajih še posebno za gnojenje ajdi, z velikim pridom Tomaževa žlindra. To gnojilo povzroči, da se pride la na travnikih, koder se je raztrosilo v jeseni, pozimi po snegu ali v zgodnji spomladi, mnogo več in dosti boljše krme, zato se ga poslužujejo tudi v naših krajih malone vsi razumnejši kmetovalci. Lansko leto pa so se oglašili strokovnjaki v kemiji, ki so povdarjali, da plačujemo Tomaževa žlindra mnogo predrago, ker imamo isto, ali celo večjo množino fosforovih spojin, ki tvorijo ravno učinkujoči del navadnih umetnih gnojil, za dokaj nižjo ceno na razpolago v razklejeni koščeni moki. Ta razlika v ceni bi znašala pri vagonu Tomaževa žlindra malone 200 K! Kar se množino učinkujočih snovi v Tomaževi žlindri in v razklejeni koščeni moki tiče, strokovnjakom pač ne bomo oporekali in radi pritrdimo, da imajo tisti, ki vidijo v koščeni moki večjo množino fosforovih spojin, prav. Toda drugo vprašanje je, če bode to novo gnojilo pokazalo večji ali vsaj tisti učinek kakor Tomaževa žlindra? Če sem v zadregi in iščem denarjev na posodo, ne bodem jih šel iskat vselej k onemu, ki jih ima največ, ampak k tistemu, o katerem vem naprej, da mi jih bo tudi rad dal. Prav tako je tudi s tem novim gnojlom; o tem, kako da se kažejo uspehi gnojenja s koščeno moko, nam vsekakor manjka zanesljivihkušenj. Gnojenje s Tomaževa žlindra, ki ima dovolj odstotkov fosforovih spojin seveda, se je obneslo doslej izborno. Na vsak način bode bolje, ako se tudi za gnojenje v prihodnji spomladi za sedaj držimo še tega priznanega gnojila. Pač pa je neobhodno potrebno, da si pusti naročnik mero učinkujoče vsebine vselej zagotoviti. Pri malih naročilih je to težko. Priporočam se torej, da naroči kmetijska društva, občinski zastopi itd. to gnojilo za svoje člane skupno, v celih vagonih in puste potem — seveda še pred oddajo na posamezne naročnike — po deželnem kemičnem preizkuševališču v Mariboru na vposlanih vzorcih dognati, če ima gnojilo zagotovljeno vsebino tudi v resnici. Da bi že sedaj gnojili v veliki meri s koščeno moko, bi bilo skrajno neprevidno. Pač pa bi svetovali posebno kmetijskim društvom, naj bi ista priporočila oz. omogočila prav mnogovrstne poskuse v malem obsegu tudi s koščeno moko. Šele potem, če se dokaže, da novo gnojilo v resnici vsaj tako učinkuje, kakor Tomaževa žlindra, začnimo v večji meri uporabljati koščeno moko.

Živnostenska banka. Predsednik Živnostenske banke, cesarski svetnik Dimmer, je vsled svoje visoke starosti — 82 let — in svojega slabega zdravja odločil mesto predsednika in uda načelstva. Kljub temu, da se je načelstvo potrudilo odvrniti ga od tega sklepa, vztraja on pri svoji odločitvi. Načelstvo je vzelo to odločitev z obžalovanjem na znanje ter izreklo ces. svet. Dimmerju svojo zahvalo za njegovo dolgoletno uspešno delovanje. Ces. svet. Dimmer je bil 27 let predsednik te banke in eden njenih ustanoviteljev. Načelstvo Živnostenske banke se bode bavilo v svoji prthodnji seji z volitvijo novega predsednika.

Posojilnice in zadrage pozivamo, da izdelujejo računske zaključke tako, kakor smo jih učili vsa leta, po tiskovini obrazec T, ki se dobi v Zvezni trgovini v Celju. Vsak zavod nam naj nemudoma pošlje tudi po dva izvoda računskega zaključka, kadar je isti dotiskan, ali pa naj napravi potrebne prepise ter nam jih doloži, ker jih potrebujemo za sestavo statističnih podatkov.

Zadrage naj ne pozabijo, da morajo udje načelstva in nadzorstva oz. pregledovalci računov ob sklepu podpisati naslednje stvari: Blagajniški dnevnik, razdelnik prejemkov, razdelnik izdatkov, inventure deležev, vlog, posojil, naloženega denarja in tekočih računov ter še eventualne druge inventure glede blaga, nepremičnin itd. in pa izvirno sestavo računskega zaključka, ki se shrani pri spisih.

Računske zaključke za leto 1906 smo prejeli dosedaj od naslednjih zavodov in sicer:

Koroško: Št. Lenart pri 7 studencih, Št. Jakob v Rožu, Št. Jurij na Zili, Tinje.

Kranjsko: Okrajna v Krškem, Litija, Učiteljska v Ljubljani, Loškipotok, Mirnapeč, Radomlje, Sodražica, Smartno pri Litiji.

Primorsko: Sežana, Skrilje.

Štajersko: Dobrna, Dol, Gotovlje, Jarenina, Žusema.

Vsega skupaj torej dosedaj 17 računskih zaključkov.

Pri sklicanju občnih zborov ne smejo prezreti zadrage postaviti na dnevni red tudi točko: »Poročilo o izvršeni obiligatorični reviziji«, ako so bile v pretečenem letu revidirane, kakor je Zveza itak vsaki zadrugi naročila s posebnim uradnim dopisom ob priliki, ko se je doposlal prepis revizijskega poročila.

„Denarna centrala Zadrage Zveze v Celju“

izkazuje z 31. januarjem t. l. naslednji denarni promet in bilanco:

Stanje deležev koncem leta 1906	K	113.790'—
Vplačani deleži	»	950'—
Skupaj	K	114.740'—
Izplačani deleži	»	—
Stanje deležev	K	114.740'—
Stanje pasivnih tekočih računov		
koncem leta 1906	»	1.530.409'19
Prejeti pasivni tekoči računi	»	237.616'83
Skupaj	K	1.768.026'02
Vzdignjeni pasivni tekoči računi	»	69.150'18
Stanje pasivnih tekočih računov	K	1.698.875'84
Stanje aktivnih tekočih računov		
koncem leta 1906	»	1.626.384'72
Izplačani aktivni tekoči računi	»	380.800'—
Skupaj	K	2.007.184'72
Vrnjeni aktivni tekoči računi	»	301.699'82
Stanje aktivnih tekočih računov	K	1.705.484'90
Gotovina, poštna hranilnica in na-		
ložbe	»	142.375'01
Denarni promet je iznašal v ja-		
nuarju 1907:		
prejemki	»	1.021.454'92
izdatki	»	1.009.529'91
Skupni denarni promet toraj v		
januarju 1907	K	2.030.984'83

Književnost.

Koledar za kmetovalca 1907. Pred nami leži lična knjižica, lična ne le po zunanji obliki, ampak posebno po vsebini. Razun običajnega koledarskega gradiva prinaša koledar celo vrsto kratkih, poljudno pisanih članov iz vseh gospodarskih strok, katere članke so spisali naši najboljši strokovnjaki.

Najboljši in za sedanjí čas najpotrebnejši spis je spis o gnojenju, ki nam podaja vse, kar je potrebno zlasti glede umetnih gnojil vedeti. Ta spis naj prebirajo

pazno vsi oni kmetovalci, ki so nasprotniki umetnih gnojil in bodo dobili najbrž drugo mnenje o važnosti in potrebi uporabe umetnih gnojil.

Travniki so pri nas sila zanemarjeni in zelo redki so gospodarji, ki obdelujejo travnike. Spis »Obdelovanje travnikov«, ki nas pouči o raznih vprašanjih glede namakanja, posejanja, naprave novih trajnih travnikov itd., zasluži vso pozornost. Oddelek, namenjen vinarstvu in sadjarstvu, se bavi poleg obdelovanja sadonosnikov in vinogradov posebno s škodljivci trt in sadnega drevja in s sredstvi za pokončevanje teh. Uvaževanja vredni so tudi vsi nauki o kletarstvu! — Hmeljarjem bo dobrodošel sestavek o obiranju, sušenju in shranjevanju hmelja.

Živinozdravilstvo nas seznaja z vsemi najnavadnejšimi živalskimi boleznimi in zdravili.

Oddelek mlekarstvo je bolj namenjen mlekarjem strokovnjakom kakor kmetovalcem. Priporočal bi se bolje n. pr. spis o važnosti in potrebi mlekarne, o molži in ravnanju z mlekom itd.; navedla bi se naj imena vseh mlekarne na Slovenskem in ne samo kranjskih!

Obžalovati pa moramo, da je tako pičel prostor odmerjen združništvu in še ta je izpolnjen zgolj z statističnimi podatki. Veliko večje vrednosti bi bil sestavek o pomenu združništva. Tudi razdelitev zadrug ni popolnoma točna; splošno delijo zadrugarji zadruga v sledeče skupine:

I. Poljedelske zadruga ali natančneje izraženo zadruga na deželi, katerih člani so v pretežni večini kmetovalci. Iste se delijo:

1. v denarne (posojilnice Rajfajznovke in one mešanega ustroja);

2. v nedenarne zadruga:

- a) kmetijske (nakupovalne in prodajalne)
- b) proizvodne (mlekarne, skladišča, vinarske in sadjarske zadruga itd.);
- c) živinorejske,
- d) melioracijske,
- e) strojne zadruga.

II. Zadruga v mestih:

1. Denarne (posojilnice Schulze-Delitzschejevega ustroja);

2. nedenarne, kakor stavbene, skladišča itd.

III. Obrtne zadruga.

IV. Konsumna društva v svrhu nakupa in prodaje živil, špecerijskega, modnega blaga, obleke, obutali itd.

Zakoni o deželni kulturi, poljedelstvu in o povzdigi kmetijstva vsebujejo najvažnejše predpise, katere mora vsak kmetovalec vedeti, da se v spornih slučajih obvaruje škode. Za bodoče letnike koledarja bi se priporočalo tudi objaviti določbe davčnih zakonov ter davčne olajšave.

Splošno je vsebina koledarja zelo zanimiva in poučljiva in kaže koledar v primeri z letnikom 1906 lep napredek. Kmetovalci, sezite po koledarju, ki vam bo dober svetovalec v najrazličnejših slučajih!

Seznam jugoslovanskih zadrug,

ki so bile po izidu prve številke »Zadruga« pa do sedaj registrovane v združnih registrih trgovskih sodišč oz. na novo ustanovljene:

Orašac (Valdinoc) (Dalmacija, okrož. sod. Dubrovnik) Uljarska zadruga uknjižena na ograščeno jamčenje u Orašču.

Sv. Rupert pri Sv. Jurju ob j. ž. (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Posojilnica za krajno občino Sv. Rupert in Svetina ter župnijo Kalobje, vpisana zadruga z neomejenim poroštvom.

Sv. Ilj pri Turjaku (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Zadruga za rejo bikov pri Sv. Ilju pri Turjaku, vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

Jesenice (Obrovac) (Dalmacija dež. sod. Zadar) Seoska blagajna za štednjo i zajmove, vknjižena na neograničeno jamčenje u Jesenicama.

Punta Loni (Lun-Pag) Dalmacija, dež. sod. Zadar) Potrošno-obrtna zadruga, uknjižena na ograščeno jamčenje u Lunu.

Sv. Lovrenc (Kranjsko, okrož. sod. Novo-mesto) Mlekarna v Št. Lovrencu, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Kanfanar (Istra, okrož. sod. Rovinj) Kanfarsko društvo za štednjo i zajmove, registrana zadruga na neograničeno jamčenje.

Prevoje (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica na Prevojah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbrisana ni bila nobena zadruga.

LISTNICA.

IX. Letopis za leto 1898 nam je dosedaj vrnila hranilnica in posojilnica v Podgradu v Istri, za kar se istej kakor tudi še posebej njenemu tajniku g. Drag. Gobcu najlepše zahvaljujemo. Naj bi istej sledilo še več drugih. Tajniki posojilnic, posnemajte vrlega g. Gobca!

P. n. gospode dopisnike in sotrudnike prav uljudno prosimo, da oprostijo, ker nismo mogli prinesiti dosedaj še vsega gradiva, ki so nam ga doposlali. Ko se začetne ureditve skončajo in dobi tudi urednik malo več časa in prostora, pride vse na vrsto. Vsem prisrčna hvala in združni pozdrav!

G. F. B. v S. Vaše laskavo priznanje nam je dokaz, da je bilo glasilo nujno potrebno ter nam bode v bodrilo, da smo ubrali pravo smer. Po teh potih se bomo trudili hoditi vedno. Obljubljenega spisa pričakujemo. Če Vas pota pripeljejo v Celje, oglasite se nam. Pozdrav!

G. J. L. v K. V zadevi rentnega davka od obresti hranilnih vlog in tekočih računov Vas opozarjamo na naš tozadevni poduk v prejšnjih letnikih Letopisa. Glede vknjiževanja in obravnavanja tekočih računov, izposojil in vlog ustmeno ob priliki. Na svidenje!

G. M. R. v M. Nemška posojilnica v Jarenini je imela jetiko že mnogo časa in je morala prenehati, ker ni imela v popolnoma slovenskem kraju življenske potrebe. Naša Rajfajznovka tam izbornu deluje in napreduje.

G. K. L. v J. Sporočamo Vam, da bomo priobčevali drage volje spise in dopise tudi v hrvaškem jeziku. Priporočamo se.

G. A. B. v P. Tudi mi stojimo, kar se samo ob sebi razume, in to že od nekdaj, neomajano na stališču, da naj bode gospodarska organizacija izven politike, ker le takrat je mogoč dober napredek zdravega združništva.

Ravnatelj Jošt, katerega zadruga kličejo sedaj na vse strani in želijo, da bi vedno sam prihajal, je sedaj ob sklepu leta z delom tako vprežen, da nikakor ni mogoče, da bi on sam, kakor druga leta, potoval k vsaki posamezni zadrugi, ki želi pomoči. Zaradi tega pa naj čislane članice oprostijo in se brez skrbi lahko zanesejo na druge naše uradnike, ki jim jih pošiljamo na pomoč in ki so strokovnjaki v vsakem oziru.

VABILO

na

IV. redni občni zbor mlekarske zadruga v Radomlju,

registrirane zadruga z neomejenim poroštvom,
kateri se vrši

17. februarja 1907 ob 3. uri popoldne
v šolskem poslopju.

DNEVNI RED:

1. Predložitev in potrjenje bilance za l. 1906.
2. Volitev članov po pravilih iz predstojništva odstopivših.
3. Volitev članov nadzorništva.
4. Razni nasveti.

Ivan Kuhar, tajnik. Ivan Kralj, predstojnik.

Vabilo

k

prvemu rednemu občnemu zboru Hranilnice in posojilnice pri Sv. Tomažu pri Ormožu,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo
kateri se bode vršil

v nedeljo dne 3. februarja 1907, ob 3. uri popoldne v hiši št. 12 pri Sv. Tomažu

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo o delovanju zadruga v preteklem letu.
2. Odobrenje letnega računa.
3. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

načelstvo.

Vabilo

k

rednemu občnemu zboru

Hranilnice in posojilnice v Gotovljah,

— registrirane zadruga z neomejeno zavezo —

v četrtek, 31. januarja 1907 ob 2. uri popoldne

v uradnih prostorih s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in odobrenje računskega zaključka za leto 1906.
2. Razdelitev čistega dobička.
3. Nadomestna volitev v načelstva in pregledovalca.
4. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

načelstvo.

VABILO.

Okrajna posojilnica v Krškem,

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

ima svoj

OBČNI ZBOR

v torek, dne 19. februarja 1907 ob 3. uri pop.

v svoji pisarni po sledečem dnevnem redu:

1. Letni račun,
2. volitev načelstva in nadzorstva,
3. predlogi.

V slučaju nesklepčnosti ob treh se vrši drugi občni zbor ob pol štirih.

Načelstvo.

Vabilo

na

redni občni zbor

Posojilnice v Mariboru,

registrirane zadruga z omejenim poroštvom

kateri se bode vršil

v nedeljo, dne 10. svečana 1907, ob 2. uri popoldne v združni pisarni

s sledečim sporedom:

1. Poročilo ravnateljstva,
2. poročilo nadzorništva,
3. sklepanje o uporabi čistega dobička,
4. volitev dveh članov ravnateljstva,
5. posvetovanje o dobrodelnih ukrepih povodom petindvajsetletnice,
6. razni predlogi.

MARIBOR, dne 26. januarja 1907.

Ravnateljstvo.

„Južnoštajarska hranilnica v Celju“, ▲ Narodni dom ②

za katero jamčijo okraji: **Gornjigrad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje pri Jelšah, Vransko** za popolno varnost vlog in za njihovo, po pravilih določeno obrestovanje do neomejene visokosti, ima sedaj hranilnih vlog **4,000.000 kron.**

Hranilnica posluje s strankami vsak **torek in petek** dopoldne, za druga opravila pa je urad odprt **vsak dan** ob navadnih uradnih urah. Hranilne vloge obrestuje **po 4 od totke** in pripisuje obresti polletno h kapitalu ter plačuje hranilnica **rentni davek sama** in ga ne odtegne vlagateljem, tako, da dobe isti popolnoma **nad 4 odstotke obresti.**

Izposojuje pa od dne 1. januarja leta 1905 na zemljiško varnost **po 4 tri četrť odstotkov**, občinam in korporacijam navedenih petih okrajev **po 4 in pol odstotkov obresti.**

POSJOJILNICA V CELJU „NARODNI DOM“ ▲ v lastni hiši.

Posojilnica v Celju, ki je bila leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljena, šteje sedaj nad 4200 zadružnikov, kateri imajo vsega nad **88.000** kron vplačanih deležev ter ima sedaj nad 6 in pol milijona kron hranilnih vlog in nad **332.000 K** rezervnega zaklada.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni član zadruge ter jih obrestuje po 4 in en četrť odstotkov; posojilnica plačuje **rentni davek** sama, ne da bi ga odtegnila vlagateljem. Posojila daje na osobni ali hipotekarni kredit proti **5 in pol odstotnemu** in **5 odstotnemu** obrestovanju.

Posojilnica v Celju uraduje vsak dan dopoldne od 9. do 12. ure, izvemši nedelje in praznike.

Išče se IX. Letopis za leto 1898,

ki ga je izdala naša Zveza. Ta letnik je namreč popolnoma pošel. Ker pa se ga potrebuje nekaj iztisov in ker smo razpošiljali svojčas posojilnicam navadno po dva iztisa vsakega letnika Letopisa prosimo uljudno, da bi nam oni zavodi, ki imajo po dva letnika tega redkega Letopisa, eden iztis vrnil, ker jim itak drugi še zadostuje.

Ob enem pa naznanjamo, da je v zalogi od vseh do sedaj izišlih letnikov Letopisa t. j. I. do XVI. za leta 1890 do všteti 1905, izvzemši letnik IX. še po nekaj iztisov in lahko postrežemo z istimi za lastno ceno, dokler traja zaloga. Kdor bi želel dobiti toraj eden ali drug letnik naših Letopisov, naj sporoča svoje želje Zadružni Zvezi v Celju.

Onim zavodom, ki se bodo potrudili poi-skati in vrniti nam eden iztis IX. Letopisa, izrekamo srčno zahvalo že naprej!

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnica v Celovcu. Delniška glavica 2,000.000 K. Rezervni zaklad 250.000 K. Podružnica v Spljetu.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje

vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Denarne vloge sprejema

po 4 in pol odstotkov

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloži do dne v dila.

Promet s čeki in nakaznicami.

Klajno apno

katero se je skozi
14 let izborna ob-
neslo, se dobiva
najbolj po ceni pri

Mih. Barthel & Comp.

☞ ☞ Dunaj X/3. ☞ ☞

Dopisuje se v slovenskem jeziku.

! Varne pred ognjem in vlomom !

Blagajnice

prodaja v vseh velikostih, najboljše iz-
delane, firma ki obstoji že nad 30 let

S. BERGER

DUNAJ, I. Wipplingerstrasse 29.

Vzorci so v rabi in se lahko ogledajo
pri „Zadružni
Zvezi v Celju“
in pri
mnogih dru-
gih posojil-
nicah in hra-
nilnicah v .
. vseh slo-
venskih po-
krajinah.

ÚSTŘEDNÍ BANKA ČESKÝCH SPOŘITELEN (Osrednja banka čeških hranilnic)

Filijalka na DUNAJU, I. Wipplingerstrasse 22

izvršuje bankovne transakcije vsake vrste: Tekoče račune.
Uloge. Vrednostne papirje. Eskontira menice denarnih zavodov.
Občinska, komunalna in okrajna posojila. Valute, devize,
inkaso in izplačila. Daje predujme na vrednostne papirje. Iz-
posojuje vrednostne papirje za vadije in kavcije vsake vrste.
☞ ☞ ☞ ☞ Financiranje gradenj javnih korporacij. ☞ ☞ ☞ ☞

Na vsako vprašanje se odgovarja z obratno pošto.

Ravnateljstvo.

Zvezna tiskarna v Celju ▲ Schillerjeva cesta št. 3

izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela od navadne do najmodernejše oblike. Ker je bogato založena z najnovejšimi okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v kratkem času okusno, točno in ceno.

VSE PO KONKURENCNIH CENAH!

ZVEZNA TRGOVINA, Celje, Rotovška ul. 2

priporoča sl. posojilnicam, hranilnicam in zadrugam založne tiskovine po znižanih cenah:

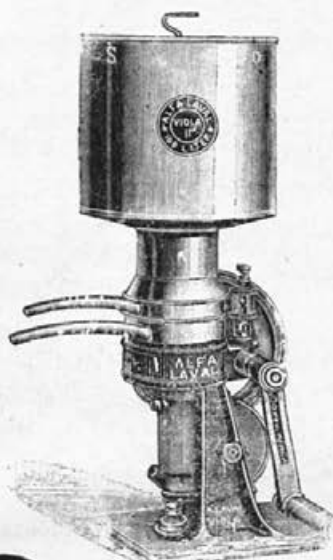
100 pol oziroma komadov			100 pol oziroma komadov		
		K			K
Obrazec A. Blagajniški dnevnik	kolek	5'—	Opravični zapisnik		5'—
B. Konto za posojila		7'20	Menice, slovenske		4'—
C. Konto za hranilne vloge	kolek	7'20	Skadenčna knjiga za menice		5'—
D. Konto za zadrugne deleže		5'—	Konto hiš		5'—
E. Razdelnik izdatkov		6'40	Zemljeknjižna prošnja		5'—
F. Razdelnik prejemkov		6'40	Rubrum za zemljeknjižne prošnje		4'—
G. Imenik društvenikov (register)		6'40	Obrazec U. Pristopni list		6'40
H. Denarni listek		1'—	V. Izkaz za rentni davek		4'—
I. Listek vzdignjenih hranilnih vlog		1'—	Fascikelní za dolžna pisma	1 par	—'90
K. Referatna pola za dolžnike		1'20	" pristopne liste	1	—'60
L. Poročevalna pola za dolžnike		5'—	" menice	1	—'60
M. Opomin ostalih obresti		1'—	Knjiga za naložen denar št. 600 K/70	kolek	2'40
N. Računski listek za posojila		1'—	" izposojila št. 600 K/70	kolek	2'40
O. Konto hranilne vloge		7'—	inventar št. 600 K/70		2'40
P. Konto deleži in dividenda za sklepanje računov		7'—	Imenik (index) vlagateljev 195/548		1'20
R. Konto posojila		7'—	zadružnikov in dolžnikov 195/548		1'20
S. Izkaz o neposrednih pristojbinah		4'—	Zapisnik za sklepe načelstva 400 K/100		2'70
T. Računski zaključek		7'—	občnega zbora 400 K/70		2'30
Dolžno pismo		6'—	Ovitki za obrazce O., P., R., po 100 pol po		6'—
Navodilo kako sestavljati letne račune	komad	—'30	VEZANJE VSEH KNJIG SE PRESKRBI V LASTNI KNJIGOVEZNICI SOLIDNO IN CENO.		

Zvezna knjigoveznica, Celje

Schillerjeva cesta šte. 3

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor: vezanje zapisnikov, raznih liturgičnih in drugih knjig, molitvenikov, izdelovanje map, fascikljev itd. Sprejemajo se tudi vsakovrstna galanterijska dela. Izvršuje vse ceno, hitro in solidno.

Delniška družba „Alfa Separator“

DUNAJ, XII/3,
Wienerbergstrasse št. 31.

**NAJVEČJA SPECIJALNA
TOVARNA MLEKARSKIH
PRIPRAV, STROJEV IN
== POSODE. ==**

Popolne oprave mlekar.

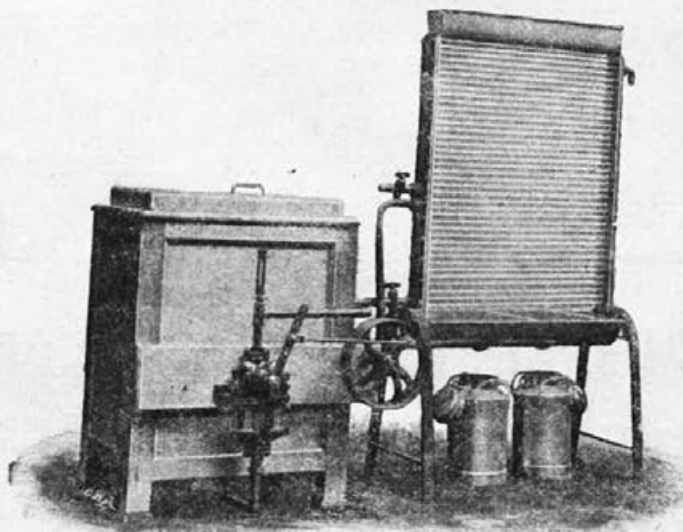
Originali Alfa-Laval-posnemalniki model 1906

so višek popolnosti glede ostrega posnemanja in trpežnosti! Ne dajte se premotiti po navidezno ugodnih ponudbah od drugih strani, glasečih se na posnetke, in četudi so našopirjene z zapeljivim dostavkom: «sistem Alfa», temveč zahtevajte vselej izrecno le naše dosedaj neprekošene

ORIGINALNE Alfa-Laval-posnemalnike!

Hladilne naprave za nizko ohlajenje mleka po patentu Isselhard. Mleko se z lahkoto zamore ohladiti na $+1 - 2^{\circ} \text{C}$.

Zmerna cena. ~ Soliden izdelek. ~ Obilo priznanih spričeval.

Transportni vrči Alfa iz posebno močne ~ jeklene pločevine, trikrat pocinjeni. ~ Največja trpežnost. Najvišja odpornost! Poprave in novopocinjene točno in po najnižji ceni.

Zahtevajte cenik zastonj in poštne prosto.

~~~~~
Dopisovanje v slovenskem jeziku.

Zadružna Zveza v Celju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

razteza svoj delokrog po Štajarskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v obče ter zastopati koristi svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju

sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadrug in društva kakoršnekoli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarke in sirarske, kmetijske, konzumne in produktivne zadrug i. t. d.

Zadružna Zveza v Celju

snuje in pospešuje poglavitno **slovenske kmečke Raiffeisenske** posojilnice ter kmetijske, mlekarke in druge gospodarske zadrug.

Revizijsko koncesijo

t. j. pravico izvrševati obligatorično revizijo zadrug in društev po določilih zakona od 10. junija 1903, drž. zak. št. 133 je podelilo visoko c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v Celju z ukazom od 22. marca 1906 št. 743 ter izvršuje ista revizije po svojih strokovnjakih.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju

je urejena vsem novodobnim potrebam primerno ter oskrbuje denarno spornavnavo med svojimi članicami.

Denarna Centrala

sprejemlje denar na obrestovanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere obrestuje po najvišji mogoči obrestni meri in jih izplačuje na zahtevanje poštnoobratno. Rentni davek plačuje Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala

dovoljuje in izplačuje zadrugam kredit v tekočem računu ali kot naložbe po kar najbolj mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala

je imela prometa leta 1906 približno okroglo **15 milijonov kron** ter je ista velika dobrota za vse članice.

Vse zadrug Zadružne Zveze v Celju so imele v letu 1905:

denarnega prometa	K 189.442.907'26
čistega dobička	464.824'49
rezervnih zakladov	3.240.361'48
skupnega lastnega imetja	5.255.295'68
ter vseh aktiv (premoženja) skupaj	86.694.265'71

Zadružna Zveza v Celju

je član Splošne Zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri istej tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju

je imela koncem leta 1906 učlanjenih okroglo 170 zadrug.

Zadružna Zveza v Celju

je naslednica poprejšnjega društva Zveza slov. posojilnic, ki je bila osnovana leta 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja toraj že 25 let in je to najstarejša Zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.